

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління якістю кредитного портфеля банку

студентки 2 курсу 3мз групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Табачук
Аліни
Олександрівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Белянко Лідія
Леонідівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ	5
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ «ОЩАДБАНК»	13
2.1. Аналіз динаміки і структури кредитного портфеля банку.....	13
2.2. Аналіз якості кредитного портфеля банку.....	22
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ.....	34
3.1. Світова практика управління якістю кредитного портфеля банку.....	34
3.2. Пропозиції щодо підвищення ефективності управління якістю кредитного портфеля АТ «Ощадбанк».....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних економічних умовах, які існують в Україні, особливо актуальним є ефективне управління якістю кредитного портфеля банку. Неefективне управління призводить до втрат банком власних ресурсів та до зниження довіри населення до банку. Пріоритетною діяльністю для банків є формування якісного кредитного портфеля, оскільки ключовим джерелом надходжень є прибуток від кредитних операцій, який займає ключову частку в сукупних доходах. На якість кредитного портфеля суттєво впливає ступінь ризиковості операцій, які пов'язані з його формуванням. Відповідно, існує загроза втрати банком значної частки своїх прибутків шляхом зростання ваги непрацюючих кредитів. Ризики є невід'ємною складовою кредитної діяльності банків, яку уникнути не можливо, тому менеджмент банку повинен звернути увагу на мінімізацію ризиків, збалансуванню обсягів наданих кредитів з їх ризикованістю з метою підвищення якості кредитного портфеля.

Ступінь дослідженості теми. Дослідженням теоретичних основ формування якісного кредитного портфеля банку присвячено багато робіт зарубіжних і вітчизняних вчених, а саме: Л. Роджер, П. Роуз, М.Д. Алексеєнко [4], Ю. Бугель [1], В.Я. Вовк [3], А.М. Герасимович [4], А. Гергель [5], Ю.С. Клименко [8], С.Б.Манжос [8], І.М. Парасій-Вергуненко [4], О.В. Хмеленко [3] та інші.

Метою дослідження є дослідження сучасного стану управління якістю кредитного портфеля та розробка шляхів щодо його покращення.

Для досягнення цієї мети були сформульовані такі **завдання**:

- розкрити теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля банку;
- провести аналіз динаміки і структури кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»;
- проаналізувати якість кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»;

- провести дослідження світової практики управління якістю кредитного портфеля;
- навести пропозиції щодо покращення ефективності управління якістю кредитного портфеля.

Об'єктом дослідження є процес управління якістю кредитного портфеля, а **предметом дослідження** – методичні засади управління якістю кредитного портфеля банку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять наукові праці, нормативні документи НБУ з питань визначення банком розміру кредитного ризику. Під час дослідження було використано комплекс методів: абстрактно-логічний – для аналізу економічної літератури, коефіцієнтний – для дослідження якості кредитного портфеля, за допомогою формул та коефіцієнтів, які було запропоновано в наукових джерелах

Інформаційною базою офіційні дані Національного банку України; офіційна фінансова звітність банку; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути враховані банком, при управлінні проблемною заборгованістю в розрізі управління якістю кредитного портфеля банку.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження було опубліковано у статті Табачук А.О. «Теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля банку». *Бізнес-процеси у кредитно-фінансових установах*: Зб. наук. ст. студ. денної та заочної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2020. 426 с.

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає сторінок. В роботі представлено таблиць, рисунків, додатків та використано наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Кредитна діяльність займає чільне місце серед інших операцій банку, вона приносить найбільші доходи, водночас вона є найбільш ризиковою, тобто отримати дохід від кредитної діяльності можливо лише за умови зведення ризиків до мінімуму.

В структурі активів банку вагому частку займає кредитний портфель, що свідчить про посилену необхідність аналізу його якості з метою оптимізації управління кредитними ресурсами банку. Варто також зазначити, що розвиток банківської системи дуже часто залежить від ефективного управління якістю кредитного портфеля окремими банками. [1, с.98].

Визначення поняття «якість кредитного портфеля банку» має різні наукові підходи до тлумачення, які наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Тлумачення поняття «якість кредитного портфеля» у працях науковців*

Автор	Тлумачення
Герасимович А. М. [4, с.141].	визначення ступеня допустимості кредитного ризику й прийняття практичного рішення, що спрямоване на розроблення заходів, які дають можливість зменшити вірогідність втрат.
Гергель А.Ю. [5, с. 92].	відповідність структури банківських кредитних вкладень базовим принципам організації кредитування з точки зору забезпечення поверненості, строковості та платності наданих у тимчасове користування грошових коштів.
Вовк В.Я. [3, с.359].	збалансований кредитний портфель, з точки зору дохідності і ризикованості, задля досягнення бажаної дохідності кредитних операцій за умови прийнятності для банку рівня ризику.
Манжос С. Б. [8, с.105].	специфічний об'єкт управління являє собою, який сукупність кредитів, що має певну структуру, відповідає цілям і вимогам банку за прибутковістю, ризиком, ступенем ліквідності та напрямками кредитування

*побудовано автором

Провівши аналіз різних підходів до тлумачення поняття «якість кредитного портфеля» можемо стверджувати, що всі визначення доповнюють одне одного. Так, Гергель А.Ю., Вовк В.Я. та Манжос С.Б. узагальнюють, що якість кредитного портфеля передбачає формування певної структури, яка гарантувала б достатній рівень ліквідності та максимальний рівень дохідності для банків з мінімальним рівнем кредитного ризику. Герасимович А.М., в свою чергу, акцентує увагу на рівні допустимого кредитного ризику для банку та прийнятті виважених управлінських рішеннях на основі його аналізу.

Якість кредитного портфеля банку залежить, в першу чергу, від його кредитної діяльності, а ефективно її запровадження можливе лише завдяки підвищенню дохідності від кредитних операцій банку шляхом вчасного повернення наданих позик [4, с.141].

В цілому система управління якістю кредитного портфеля банку, з метою забезпечення ефективної кредитної діяльності включає: оцінку кредитного рейтингу позичальника банку, стрес-тестування кредитного портфеля банку, моніторинг ринку кредитного портфеля, моделювання оптимального кредитного портфеля банку.

Оцінка кредитного рейтингу позичальника банку, передбачає використання кожним окремим банком власної методики, з застосуванням певних показників, які обирає банк за власними критеріями для оцінки кредитного рейтингу, з метою визначення рівня платоспроможності позичальника, з метою мінімізації кредитного ризику [8, с.106].

Метою стрес-тестування кредитного портфеля банку є визначення спроможності банку протистояти несприятливим факторам ризику. Для проведення такого тестування банкам необхідно чітко визначати головні фактори ризику кредитного портфеля, а також враховувати вплив подій, імовірність настання, яких є низькою [30, с. 121].

Моніторинг кредитного ринку дає банку достовірну та різносторонню інформацію, щодо його стану в Україні, відповідно банк може відслідковувати тенденції до змін, які допоможуть в майбутньому забезпечити безперебійне та

ефективне функціонування кредитного механізму [17, с.327].

Одними із основних причин, зростання рівня проблемної заборгованості банку, є: зростання кредитного ризику банку, який є причиною проблем з фінансовою стійкістю підприємств; надання кредитів пов'язаним особам; недотримання принципів надання кредиту; нелогічні методи диверсифікації кредитного портфеля; недостатній обсяг інформації, як стосується позичальника, недосконалий внутрішній аудит за діяльністю кредитних операцій, відсутність інвестицій в розвиток та навчання персоналу банку [21, с.42].

Моделювання оптимального кредитного портфеля банку застосовується, з метою формування оптимальної структури кредитного портфеля банку з мінімальним рівнем ризику та високою доходністю, шляхом впровадження певних обчислювальних технік та алгоритмів, що допоможе банку визначитись з пріоритетними напрямками кредитної діяльності [9, с.150].

З метою ефективного управління кредитним портфелем, банки займаються розробкою найбільш оптимальної стратегії кредитної політики, яка згодом впроваджується в діяльність банку. Кредитна політика включає в себе стратегію, відносно залучення ресурсів, з метою подальшого розподілення їх на кредитування позичальників [27, с. 281].

Управління якістю кредитного портфеля банку складається з наступних етапів:

1. Розмежування кредитів за групами класифікаційних ознак з відповідними ступенями ризику.
2. Групування виданих кредитів.
3. Визначення частки кредитів різних груп в сукупності загальних кредитів.
4. Оцінка якості кредитного портфеля в цілому.
5. Аналіз впливу чинників, які впливають на структуру та якість кредитного портфеля.
6. Аналіз обсягу необхідних резервів, під кредитний ризик.
7. Розробка заходів, спрямованих на оптимізацію якості кредитного портфеля [10, с. 116].

Важливого значення в банківській діяльності набуває оцінка кредитного ризику банку, тому для баку, який прагне отримати максимальний дохід від кредитних операцій, слід зауважити, що уникнути ризику в даній діяльності неможливо, проте спрогнозувати його рівень та мінімізувати цілком можливо, шляхом ефективного ризик-менеджменту, застосовуючи різні методи управління. Тобто кредитний ризик є вартісним виразом несприятливих подій при видачі кредиту, чим вищий ризик за кредитною операцією, тим вищий можливий дохід від неї, за умови зведення втрат до мінімуму [10, 117].

Головним місцем в системі управління кредитним ризиком є оцінка і моніторинг ризику. Моніторинг всього процесу, котрий відбувається в процесі кредитної діяльності, є так званим «індикатором», який надає банку інформації, стосовно певних відхилень, які можуть виникати при кредитуванні, а тому можливість виявлення кредитних ризиків на ранніх етапах, дозволяє менеджменту банку збільшувати ефективність управління якістю кредитного портфеля.

Значну увагу, під час моніторингу процесів, пов'язаних з кредитною діяльністю, необхідно приділяти оцінці якості кредитного портфеля [21, с.42].

В економічній літературі визначають комплекс методичних підходів до оцінки якості кредитного портфеля (табл.1.2) з метою впровадження оптимальної стратегії управління, яка була б ефективною для кожного окремого банку.

Для ефективного управління якістю кредитного портфеля необхідний комплексний підхід до його оцінки, оскільки вона є частиною ефективного управління кредитним портфелем. Всі методи мають спільні та відмінні риси, що дає змогу банку в повній мірі проводити аналіз якості та обирати найбільш ефективну систему управління [27, с 282].

Таблиця 1.2

Методи та підходи до оцінки якості кредитного портфеля*

Методи експертних оцінок	
Рейтинговий метод	Банк, згідно встановленої методики, проводить аналіз і створює рейтинг позичальників згідно їхньої кредитоспроможності із застосуванням показників фінансового стану позичальника.
Метод «дерево рішень»	Побудова варіантів рішень в графічній проекції, враховуючи показники ризику кредитного портфеля
Коефіцієнтний аналіз	Передбачає аналіз коефіцієнтів кредитоспроможності та фінансового стану позичальника в динаміці, шляхом порівняння їх із середнім значенням у галузі.
Методи статистичних рішень	
Метод «Монте-Карло»	Передбачає генерування випадкових процесів, із певним набором характеристик, застосовуючи при цьому ймовірні характеристики моделювання кредитного ризику
Скоринг	Враховує інтегральні показники кожного клієнта, будуючи математичну або статистичну модель, що дає змогу, опираючись на кредитну історію клієнта вирахувати ймовірність повернення позики
Кореляційно-регресійний аналіз	Показує вплив на показники діяльності банку, при зміні будь-якої досліджуваної ознаки
Таксономічний аналіз	Надає можливість представити узагальнюючу оцінку кредитного портфеля, шляхом аналізу показників дохідності і ризику.
Аналітичні методи	
Стрес-тестування	Показує вплив ризик-факторів при несприятливій ситуації і можливі фінансові втрати.

*побудовано автором на основі [27].

Відповідно до шкали НБУ кредитний ризик займає лідируючі позиції, оскільки високодохідні кредитні операції завжди супроводжуються значними ризиками. Тому з метою ефективного управління якістю кредитного портфеля банку дуже актуально аналізувати його з погляду ризику та дохідності кредитних операцій та впроваджувати заходи, направлені на досягнення певного визначеного рівня дохідності від кредитних операцій банку, якщо певний рівень ризикованості є прийнятним для банку [3, с. 359].

Під час проведення оцінки ефективності управління якістю кредитним портфелем банку, важливо проводити коефіцієнтний аналіз, який аналізує кредитний портфель в розрізі дохідності і ризикованості. Результати, проведеного аналізу, дають змогу визначити основні галузі кредитування, ризиковість та ефективність кредитної діяльності банку [28, с. 249].

Аналіз якості кредитного портфеля з погляду ризику передбачає ефективне управління з метою максимальної мінімізації ризику неповернення коштів задля уникнення банкрутства банком [20, с.398].

До показників ризику відносять:

1. Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом (розраховується відношенням власного капіталу до загальної суми кредитного портфеля; показник показує частину кредитного портфеля, яка фінансується за рахунок власного капіталу). Зростання значення даного показника, свідчить про підвищення захищеності кредитів власним капіталом;

2. Коефіцієнт якості кредитного портфеля (розраховується відношенням резервів під видані позики до загальної суми кредитного портфеля; показник показує частку кредитів, які розподілені за рівнем ризику в частці кредитного портфеля) Зростання значення коефіцієнта свідчить про підвищення ризикованості кредитних операцій ;

3. Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі (розраховується відношенням суми власного капіталу до зобов'язань банку; показує наскільки використовується залучені кошти в кредитній діяльності банку) Позитивним вважається збільшення значення коефіцієнта;

4. Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі (відношення кредитного портфеля до коштів клієнтів) Зростання значення є позитивним;

5. Коефіцієнт кредитної активності (відношення кредитного портфеля до суми активів банку) значення кредитної активності вище 75 % свідчить про агресивну ризиковану кредитну політику банку та недостатню диверсифікацію активів.

Показники дохідності кредитного портфеля характеризують залежність доходів банку від кредитних операцій, що, в свою чергу, дає змогу визначити прибутковість від кредитних операцій. До показників, що дають змогу оцінити дохідність кредитних операцій можна віднести наступні:

1. Коефіцієнт доходності кредитних операцій (відношення суми процентних доходів банку до величини кредитного портфеля банку) збільшення значення показника вказує на збільшення доходності від кредитної діяльності.;

2. Частка процентних доходів (відношення величини процентних доходів до загальної суми доходів банку) значення >1 свідчить про те, що кредитні операції є основним джерелом доходу банку;

3. Маржа процентного прибутку (відношення різниці між процентними доходами та процентними витратами до суми активних доходів) збільшення значення, означає що банк нарощує процентний дохід від кредитних операцій, оптимальним є значення 4,5% [26, с. 398].

Таблиця 1.3

Основні фактори впливу на ризиковість кредитного портфеля, при управлінні його якістю*

1	неконтрольована інтенсивність капіталізації виробничих відносин, яка спричинила негативні соціально-економічні наслідки
2	недостатня структурованість кредитного і фінансового ринків (основна маса кредитних організацій – це структури, котрі не змогли визначити власну професійну орієнтацію
3	загострення кризи платоспроможності виробничих підприємств та організацій – стратегічних клієнтів і позичальників банків
4	відсутність інституціональних та фінансових умов іпотечного кредитування фізичних і юридичних осіб, що стримує активність стратегічних та фінансових інвесторів, які не виявляють інтересу до акцій «безземельних» підприємств
5	брак практичного досвіду й професійної підготовки спеціалістів для роботи в умовах ринкової конкуренції
6	-застаріла нормативно-законодавча база, необхідна для регулювання кредитних відносин
7	оцінку заявок на кредит і кредитоспроможності позичальника
8	кредитний моніторинг

*побудовано автором на основі [25, с. 111].

Недостатній рівень розвитку управління кредитним ризиком у банку, може призводити до: підвищення рівня проблемної заборгованості, та збитків від кредитної діяльності. А тому головним в управлінні якістю кредитного портфеля банку є достатньо ефективний рівень управління кредитним ризиком, постійне удосконалення методів і підходів до оцінки і управління ними [21, с. 42].

Отже, управління якістю кредитного портфеля банку – це організація збалансованої структури кредитного портфеля, з визначеним допустимим рівнем ризику, яка гарантує достатній рівень ліквідності та максимальний рівень

дохідності банку. Управління якістю кредитного портфеля є важливою в сучасних умовах, тому що кредитний портфель в загальній структурі активів банку займає вагому частку, а ефективне управління ним забезпечує банку максимальний рівень дохідності, що, в свою чергу, надає можливість банку підвищувати свою конкурентоспроможність серед інших банків та підвищувати довіру населення до банку.

Управління якістю кредитного портфеля, повинно зосереджуватись на забезпеченні оптимальної його структури, тобто забезпечити збалансований рівень ризику і доходу від кредитних операцій [25, с.111].

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ «ОЩАДБАНК»

2.1. Аналіз динаміки і структури кредитного портфеля банку

Формування збалансованого кредитного портфеля є важливим для банку. Банківське кредитування, виражає свою сутність в ст. 1 Закону України «Про банки і банківську діяльність». Також важливим є двоїстий характер відносин стосовно банківського кредитування, котре передбачає з однієї сторони - відносини, пов'язані із залученням банком тимчасово вільних грошових коштів юридичних та фізичних осіб, з іншого – це відносини, пов'язані з розміщенням акумульованих грошових ресурсів банку. Саме так АТ «Ощадбанк» створює необхідні умови та можливості для додаткових капіталовкладень.

Кредити клієнтам включають непохідні фінансові активи із установленими платежами або платежами, що підлягають визначенню, що не котируються на активному ринку. Угоди за ними не укладаються з метою негайного або короткострокового перепродажу, і вони не класифікуються як торгові цінні папери або інвестиційні цінні папери, наявні для продажу. Первісно надані кредити клієнтам відображаються за вартістю придбання, що представляє собою справедливу вартість наданих коштів.

Кредитний портфель в загальній структурі активів (рис. 2.1) АТ «Ощадбанк» займає чільне місце, його частка становить 26%, тобто чверть від загальних активів займає кредитний портфель, а тому управління його якістю є одним з головних завдань для менеджменту банку, оскільки від побудови стратегії управління, буде залежати дохідність від кредитних операцій. Слід також звернути увагу на управління кредитними ризиками, адже, чим більша частка кредитів в сукупних активах банку, тим більше слід приділяти уваги управлінню кредитним ризиком, задля забезпечення належного рівня дохідності від кредитних операцій, що в свою чергу вплине на забезпечення фінансової стійкості банку.

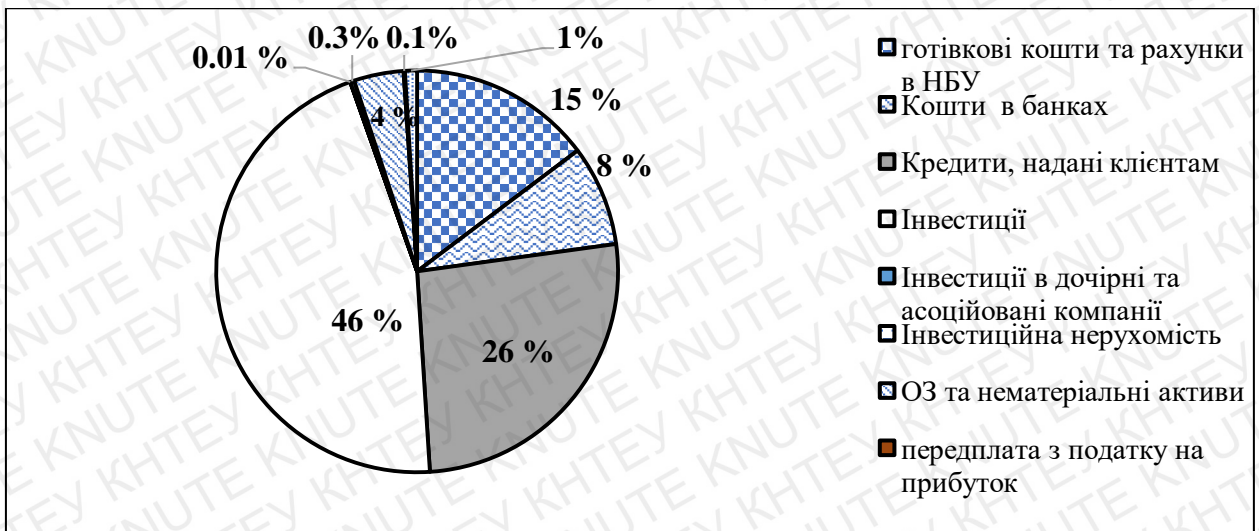

Рис 2.1 Частка кредитного портфеля в загальних активах АТ «Ощадбанк» станом на 31.12.2019 р.

*Примітка: складено автором за джерелами [12].

Надалі надані кредити клієнтам враховуються за амортизованою вартістю за вирахуванням резерву на зменшення корисності кредитів клієнтам. Амортизована вартість базується на справедливій вартості суми виданого кредиту, що діє на дату надання кредиту. Прибутки та збитки відображаються у складі прибутку або збитку при припиненні визнання або зменшенні корисності кредитів та дебіторської заборгованості, а також у процесі амортизації. Кредити клієнтам відображаються в обліку, починаючи з моменту видачі коштів позичальникам. Банк кредитує суб'єктів господарювання за багатьма видами економічної діяльності, визначаючи для себе пріоритетні напрямки, від яких дохід, від провадження кредитної діяльності буде найбільшим. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» за видами економічної діяльності у 2014-2019 рр.*

Показники	Значення станом на 31.12					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
1.Енергетика, тис. грн.	22 037	26 881	29 298	33 628	40 524	39 254
Частка, %	22,08	23,34	23,89	24,88	29,98	31,05
2.Будівництво та нерухомість, тис. грн	19 375	24 474	26 826	27592	21 607	19 369
Частка, %	19,41	21,25	21,88	20,41	15,98	15,32

Продовження табл. 2.1

3.Нафтогазова та хімічна промисловість	21 529	17 904	17 695	17 970	19 221	16 410
Частка, %	21,57	15,55	14,43	13,29	14,22	12,98
4.Виробництво і переробка харчових продуктів та напоїв	7 670	14 065	14 935	17 532	19 616	15 815
Частка, %	7,68	12,21	12,18	12,97	14,51	12,51
5.Фізичні особи	7 725	6 910	8 086	9 471	8 944	10 881
Частка, %	7,74	6,00	6,59	7,01	6,62	8,61
6.Торгівля	4 514	6 704	8 003	8 059	7 443	6 568
Частка, %	4,52	5,82	6,53	5,96	5,51	5,20
7.Гірничодобувна та металургійна промисловість	4 947	5 961	6 084	7 047	4 673	3 781
Частка, %	4,96	5,18	4,96	5,21	3,46	2,99
8.Сільське господарство	1 866	2 308	2 998	3 332	3 707	3 589
Частка, %	1,87	2,00	2,45	2,47	2,74	2,84
9.Машинобудування	1 130	1 137	857	1 606	1 508	2 136
Частка, %	1,13	0,99	0,70	1,19	1,12	1,69
10.Органи місцевого самоврядування	883	855	552	603	202	1 578
Частка, %	0,88	0,74	0,45	0,45	0,15	1,25
11.Виробництво промислових та товарів народного споживання	680	687	453	426	832	1 177
Частка, %	0,68	0,60	0,37	0,32	0,62	0,93
12.Транспорт	1 370	604	201	408	1 160	887
Частка, %	1,37	0,52	0,16	0,30	0,86	0,70
13.Будівництво та ремонт доріг	333	287	267	247	630	624
Частка, %	0,33	0,25	0,22	0,18	0,47	0,49
14.Послуги	188	256	272	192	290	355
Частка, %	0,19	0,22	0,22	0,14	0,21	0,28
15.Медіа та зв'язок	614	163	2	2	7	126
Частка, %	0,615	0,142	0,002	0,001	0,005	0,100
16.Фінансові послуги	2	2	0,6	1	99	34
Частка, %	0,002	0,002	0,000	0,001	0,073	0,027
17.Видавнича діяльність	0,3	1	0,3	0,3	25	25
Частка, %	0,0003	0,0009	0,0002	0,0002	0,0185	0,0198
18.Інші	3	3	3	6	15	30
Частка, %	0,003	0,003	0,002	0,004	0,011	0,024
Всього, тис. грн	99 813	115 163	122 617	135 169	135 176	126 420

*побудовано автором на основі [12]

Проаналізувавши кредитний портфель АТ «Ощадбанк» можна спостерігати, що пріоритетними галузями кредитування були: енергетика (протягом аналізованого періоду, частка наданих кредитів залишається однією з найбільших, так на кінець 2014 р. – 22,08% в загальній структурі наданих кредитів, на кінець 2019 р. – 31,05%, що може свідчити про те, що енергетична галузь для кредитування, протягом всього періоду займає одне з перших місць),

будівництво і нерухомість (протягом 2014-2017 рр. частка кредитування даної галузі залишалась стабільною на рівні 19%, проте вже у 2018-2019 рр. частка становила 15,32%, хоча сума кредитування залишалась практично на одному рівні, можна сказати, що інші галузі економіки зайняли більшу частку в кредитному портфелі банку), нафтогазова та хімічна промисловість (частка на кінець 2014 р. становила 21,57%, проте станом на 2019 р. 12,98%, таким чином можна зробити висновок, що на кінець періоду, що аналізується, банк обрав інші галузі для кредитування, як такими, від яких можна отримати прибуток). Також протягом всього періоду кредитування фізичних осіб для банку залишається практично незмінним, так сума наданих кредитів в 2014 р. становила 7725 тис. грн (або 7,74% в загальній структурі виданих кредитів) і на кінець періоду 2019 р. становила 10881 тис. грн (або 8,61%). Галузями економіки, які майже не впливають на структуру і якість кредитного портфеля банку є: видавнича діяльність, фінансові послуги, медіа та зв'язок, надання послуг, будівництво та ремонт доріг, транспорт, виробництво промислових та товарів народного споживання, органи місцевого самоврядування, машинобудування. Протягом всього періоду, що аналізується, банк так і не збільшував обсяг кредитування даних галузей, частка кредитування в загальній структурі кредитного портфеля банку залишалась на рівні до 1%, що є дуже низьким значенням, для того щоб суттєво впливати на структуру кредитного портфеля банку.

В табл. 2.2 наведено показники динаміки кредитів досліджуваного банку за останні п'ять років.

Таблиця 2.2

Динаміка кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» за видами економічної діяльності у 2014-2019 рр. *

Показники	Відносне відхилення, %					
	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2014
1	2	3	4	5	6	7
Енергетика	21,98	8,99	14,78	20,51	-3,13	78,12
Будівництво та нерухомість	26,32	9,61	2,86	-21,69	-10,36	-0,03
Нафтогазова та хімічна промисловість	-16,84	-1,17	1,55	6,96	-14,62	-23,78

Продовження табл. 2.2

Виробництво і переробка харчових продуктів та напоїв	83,38	6,19	17,39	11,89	-19,38	106,19
Фізичні особи	-10,55	17,02	17,13	-5,56	21,66	40,85
Торгівля	48,52	19,38	0,70	-7,64	-11,76	45,50
Гірничодобувна та металургійна промисловість	20,50	2,06	15,83	-33,69	-19,09	-23,57
Сільське господарство	23,69	29,90	11,14	11,25	-3,18	92,34
Машинобудування	0,62	-24,63	87,40	-6,10	41,64	87,86
Органи місцевого самоврядування	-3,17	-35,44	9,24	-66,50	681,19	78,71
Виробництво промислових та товарів народного споживання	1,03	-34,06	-5,96	95,31	41,47	73
Транспорт	-56	-67	102,99	184,31	-23,53	-35,26
Будівництво та ремонт доріг	-13,81	-6,97	-7,491	155,061	-0,95	1,87
Послуги	36,17	6,25	-29,412	51,042	22,41	88,83
Медіа та зв'язок	-73,45	-98,77	0,00	250,000	1700,00	-79,48
Фінансові послуги	0,000	-70,000	66,67	9800,00	-65,66	1600,00
Видавнича діяльність	233,33	-70,00	0,00	8233,33	0,00	1242,21
Інші	15,38	6,47	10,24	0,00	-6,48	900,00

*побудовано автором на основі [12]

Аналіз динаміки кредитного портфеля за видами економічної діяльності показує, що значний приріст в кредитуванні демонструють такі галузі, як: енергетика (за період 2014-2019 рр. на 78,2%), виробництво і переробка харчових продуктів та напоїв (за останніх 5 років збільшились на 106,19%). Оскільки дані галузі, виходячи з попереднього аналізу є одними з пріоритетних для банку, то приріст за останніх 5 років є гарним показником при формуванні якісного кредитного портфеля банку. Проте незважаючи на ті галузі, які не мають суттєвого впливу на формування кредитного портфеля, за період 2014-2019 рр. демонструють значний зріст значень в структурі, але попри це вони так і залишаються на досить низькому рівні. В цілому відхилення в структурі значень показників галузей кредитування демонструють відносно сталу тенденцію.

Проаналізувавши кредити, надані фізичним особам (табл. 2.3), можна зробити висновок, що головною статтею надходжень для кредитного портфеля є кредити, надані з використанням платіжних карток.

Таблиця 2.3

Динаміка кредитів, наданих фізичним особам, у АТ «Ощадбанк» у 2014-2019 рр. *

Показники	Значення станом на 31.12, тис. грн.						Відносне відхилення					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2018-2014
Кредити з використанням платіжних карток	1 709	1 747	1 811	2 336	3 338	4 100	2,22	3,66	28,99	42,89	22,83	139,91
Автокредити	428	472	477	621	1 316	2 287	10,28	1,06	30,19	111,92	73,78	434,35
Іпотечні кредити	1 468	1 524	1 489	1 562	1 716	1 803	3,81	-2,30	4,90	9,86	5,07	22,82
Споживчі кредити, забезпечені нерухомістю та гарантіями	1 709	1 747	1 666	1 664	1 685	1 556	2,22	-4,64	-0,12	1,26	-7,66	-8,95
Інші споживчі кредити	303	824	639	862	887	1 137	171,95	-22,45	34,90	2,90	28,18	275,25

*побудовано автором на основі [12].

Так, на початок 2015 року сума наданих кредитів становила 1709 тис. грн. і впродовж всього періоду демонструє тенденцію до збільшення – на кінець 2019 р. становила 4100 тис. грн, тобто приріст у цілому відбувся на 139,91%. Споживчі кредити на кінець 2019 р. становили 1556 тис. грн, що в порівнянні з 2014 р. зменшились лише на 8,95%, тобто значної варіації в значенні суми не відбулось. Іпотечні кредити також мають досить високе значення суми в розрізі інших кредитних продуктів і на кінець 2019 р. досягли максимального значення, впродовж всього періоду 1803 тис. грн. Проте автокредити на кінець 2014 р. становили лише 428 тис. грн. і починаючи з 2018 р. значно зросли і у 2019 р. досягли значення 2287 тис. грн, тобто збільшились на 434,35%, тобто автокредитування в АТ «Ощадбанк» має значний попит і впливає на якісну структуру кредитного портфеля банку. Інші споживчі кредити також демонструють тенденцію до збільшення на 275,25%, тобто попит на споживчі кредити у населення зростає.

Банк здійснює видачу кредиту відповідно до умов та у порядку, передбаченому договором, не пізніше наступного робочого дня, що слідує за днем підписання сторонами заяви-пропозиції, якщо інше не передбачено

умовами договору. У випадку оформлення цільового кредиту на купівлю товару або послуг, банк не пізніше наступного робочого дня, що слідує за днем прийняття позитивного рішення, щодо надання такого кредиту, надає визначеному торговцю гарантійний лист.

Погашення клієнтом заборгованості за кредитом здійснюється щомісячно у розмірах і термінах, визначених графіком платежів, шляхом забезпечення наявності грошових коштів у відповідних сумах на рахунку для погашення заборгованості. Платежі можуть сплачуватись як шляхом внесення клієнтом готівкових коштів до каси банку, інших уповноважених банків, організацій та фінансових установ України, так і шляхом перерахування у безготівковій формі через інші уповноважені банки, організації.

Одним з елементів оцінювання кредитоспроможності є з'ясування персональних якостей потенційного позичальника АТ «Ощадбанку». Банк зосереджується на таких моментах, як репутація, порядність і чесність, професійна здатність, матеріальна забезпеченість, ставлення до своїх зобов'язань перед іншими кредиторами в минулому.

Необхідно ретельно вивчити фінансовий стан позичальника, ліквідність його балансу, ефективність виробництва і використання основного й оборотного капіталу. Для цього використовується бухгалтерська, статистична і фінансова звітність позичальника, матеріали попередніх перевірок на місці, прогнози фінансового стану клієнта протягом усього періоду користування позичкою.

Оскільки, банк як кредитор має різних клієнтів – підприємницькі структури (юридичні особи), фізичні особи – оцінювання їх кредитоспроможності здійснюється по-різному.

Для оцінювання фінансового стану позичальника – юридичної особи, банк враховує такі основні економічні показники його діяльності:

- платоспроможність;
- фінансова стійкість;
- рентабельність (у динаміці);
- оборот за рахунками;

– склад та динаміка дебіторсько-кредиторської заборгованості.

При оцінюванні фінансового стану позичальника – фізичної особи враховується наступне:

– соціальна стабільність клієнта, тобто наявність власної нерухомості, рухомого майна, цінних паперів тощо, постійної роботи;

– сімейний стан клієнта;

– вік та здоров'я клієнта;

– доходи і витрати клієнта;

– інтенсивність користування банківськими позичками у минулому та своєчасність їх погашення і процентів за ними, а також користування іншими банківськими послугами;

– зв'язки клієнта у діловому світі тощо.

Перелік документів для одержання кредиту фізичними особами:

– паспорт громадянина України;

– оригінал довідки про ідентифікаційний код;

– довідку про доходи за останні 6 місяців. Якщо приватний підприємець, то для підтвердження своїх доходів необхідно надати копію декларації про доходи за останні два квартали, або виписку по рахунку з банку, що обслуговує;

– документи на майно, що належить фізичній особі, або знаходиться в сімейній власності (нерухомість, транспорт, цінні папери, депозитні вклади та інше майно);

– документ про сімейний стан (свідоцтво про шлюб, про розірвання шлюбу тощо);

– документи по заставі (залежно від виду забезпечення) [12].

Банк здійснює кредитні операції в різних валютах і тому може зазнавати негативного впливу валютного ризику, який полягає у загрозі виникнення втрат, недоотримання доходу або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливих змін курсів обміну валют. На рис.2.2. наведено динаміку виданих кредитів в розрізі валют.

Рис 2.2. Кредитний портфель АТ «Ощадбанк» у розрізі валют у 2018-2020 рр.
(станом на 01.01.), тис грн

*Примітка: складено автором за джерелами[12] та додатку Б

Кредитування в національній валюті у АТ «Ощадбанк» значно знизилось протягом 2018-2020 рр., проте незважаючи на приріст кредитування в іноземній валюті, сума наданих кредитів залишилась фактично на одному рівні, значення на початок 2020 р. становило 72196 тис. грн, що свідчить про те, що середній доларовий курс, мав коливання, менеджменту банку слід звернути увагу на управління валютним ризиком, задля забезпечення його ефективності, і викликати довіру з боку суб'єктів господарювання, також необхідно спрямувати управління на обмеження негативного впливу змін курсів валют на фінансовий результат кредитної діяльності банку, задля забезпечення прибутковості.

2.2. Аналіз якості кредитного портфеля банку

Незважаючи на поступове зменшення обсягу кредитів (у номінальному вираженні), наданих суб'єктам господарювання, темпи їх зменшення протягом кризового і посткризового періодів були незначними. Це зумовлено як зростанням вартості кредитних ресурсів, так і зниженням їх доступності для товаровиробників, зокрема через втрату ними кредитоспроможності, зниження дохідності їхньої діяльності, погіршення фінансового стану підприємств (у т.ч. через зростання тривалості розрахунків між ними) тощо.

Кредит надається на умовах забезпеченості, поворотності, строковості і платності. Клієнт самостійно обирає кредитний продукт з переліку, що передбачений умовами споживчого кредитування, за умови відповідності вимогам щодо оформлення такого кредитного продукту. Кредитний продукт, сума кредиту, строк повернення кредиту, розмір процентної ставки, одноразової комісії та щомісячної комісії, а також усі інші супутні послуги банку та третіх (їх вид та розмір), у тому числі оформлення договору добровільного страхування, визначаються умовами договору.

Банк, після підписання сторонами заяви-пропозиції, пропонує клієнту (фізичній особі) послуги щодо надання кредиту на власні потреби, не пов'язані зі здійсненням підприємницької, незалежної професійної діяльності або виконанням обов'язків найманого працівника, відповідно до умов і порядку, визначених у цьому договорі, у тому числі зазначених клієнтом у заяві-пропозиції, та згідно з чинним законодавством України. Оскільки кредитуванню фізичних та юридичних осіб банк приділяє значну увагу, в розрізі управління якістю кредитного портфеля, тому доцільно проаналізувати, яким все-таки суб'єктам господарювання банк надає перевагу і вважає доцільніше кредитувати. На рис. 2.3. представлено динаміка кредитів АТ «Ощадбанк», наданих фізичним та юридичним особам.

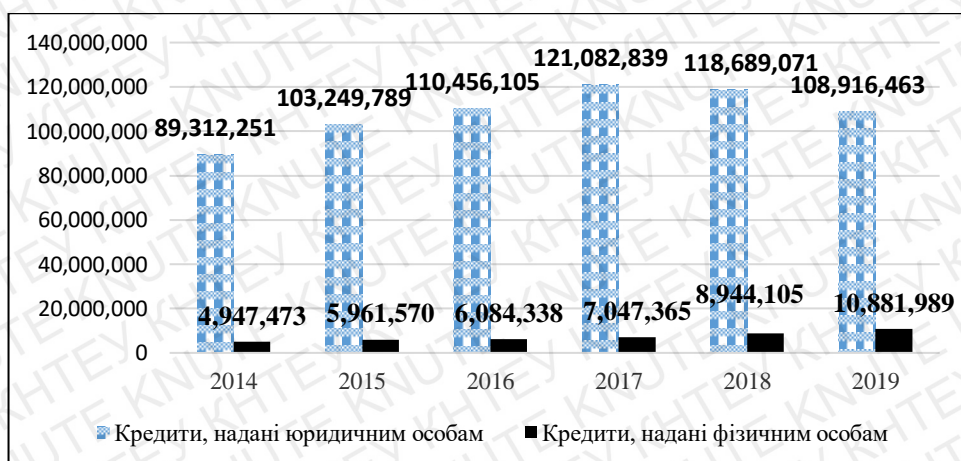

Рис 2.3 Динаміка кредитів АТ «Ощадбанк», наданих фізичним та юридичним особам у 2014-2019 рр. (станом на 01.01)*

*Примітка: складено автором за джерелами [15].

Проаналізувавши динаміку кредитів, наданих фізичним та юридичним особам, видно, що на якісну структуру кредитного портфеля банку значно впливає діяльність з кредитування юридичних осіб, так максимального значення показника сума досягла у 2017 р. 121 082 839 грн, проте впродовж наступних двох років сума кредитування юридичних осіб скорочувалась і у 2019 р. становила 108 916 463 грн, проте незважаючи на те, що кредитування фізичних осіб в загальній структурі кредитного портфеля банку займає незначну частку, воно демонструє тенденцію до збільшення протягом 2014-2019 рр. і на кінець, періоду що аналізується становить 10 881 989 тис. грн .

Банк визначає резерви під очікувані кредитні збитки в сумі, що дорівнює очікуваним кредитним збиткам за весь строк дії інструмента, за винятком таких інструментів, за якими сума визнаного резерву буде дорівнювати очікуваним кредитним збиткам за 12 місяців:

- боргові інвестиційні цінні папери, якщо було визначено, що вони мають низький кредитний ризик станом на звітну дату;
- інші фінансові інструменти (крім чистих сум інвестицій у фінансову оренду), за якими з моменту первісного визнання не відбулося значного збільшення кредитного ризику.

Очікувані кредитні збитки за 12 місяців – це частина очікуваних кредитних збитків внаслідок подій дефолту за фінансовим інструментом, можливих протягом 12 місяців після звітної дати. Очікувані кредитні збитки за весь строк дії інструмента – це очікувані кредитні збитки, що виникають внаслідок усіх можливих випадків дефолту протягом усього очікуваного строку дії фінансового інструмента [20].

Резерви під очікувані кредитні збитки представлені в окремому звіті про фінансовий стан таким чином:

- фінансові активи, що оцінюються за амортизованою вартістю: як зменшення валової балансової вартості цих активів;
- зобов'язання з надання кредитів і договори фінансової гарантії: як резерв у складі інших зобов'язань;

• боргові інструменти, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід: резерв під очікувані збитки визнається в іншому сукупному доході й не зменшує балансової вартості фінансового активу, зазначеної у окремому звіті про фінансовий стан [12].

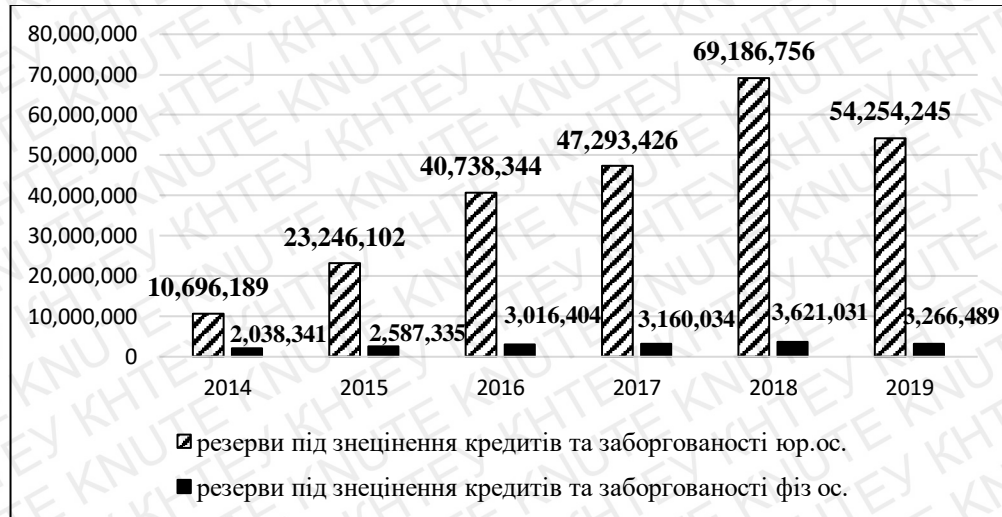

Рис 2.4 Динаміка резервів АТ «Ощадбанк» під знецінення кредитів юридичних та фізичних осіб у 2014-2019 рр., тис грн*

*Примітка: складено автором за джерелами [12].

Величина резервів під знецінення кредитів юридичних осіб з 2014 р. по 2018 р. зростає майже вдвічі, і у 2018 р. досягла максимального значення 69 186 756 грн, тобто сума, необхідна для погашення поточних зобов'язань є досить великою, і свідчить про ризиковість виданих кредитів. Резерви під знецінення кредитів фізичних осіб протягом останніх 5 років є досить сталими, оскільки пріоритетним для банку є кредитування саме юридичних осіб. Проаналізовані дані свідчать про погіршення якості кредитного портфеля, оскільки з 2018 року набула чинності постанова НБУ, яка змінила критерії розрахунку класу боржника-юридичної особи, також були посилені вимоги, щодо прийняття застави, яка враховується при розрахунку кредитного ризику, також з 2016 року правлінням НБУ були внесені зміни до 351 постанови, що в свою чергу призвело до росту проблемної заборгованості, оскільки проблемною визначається заборгованість термін прострочення якої більше 90 днів, що в свою чергу впливає на погіршення якості кредитного портфеля [19, 20].

Вплив забезпечення на покращення кредитної якості, найкращим чином демонструє максимальну вразливість до кредитного ризику в розрізі видів фінансових активів (рис. 2.5).

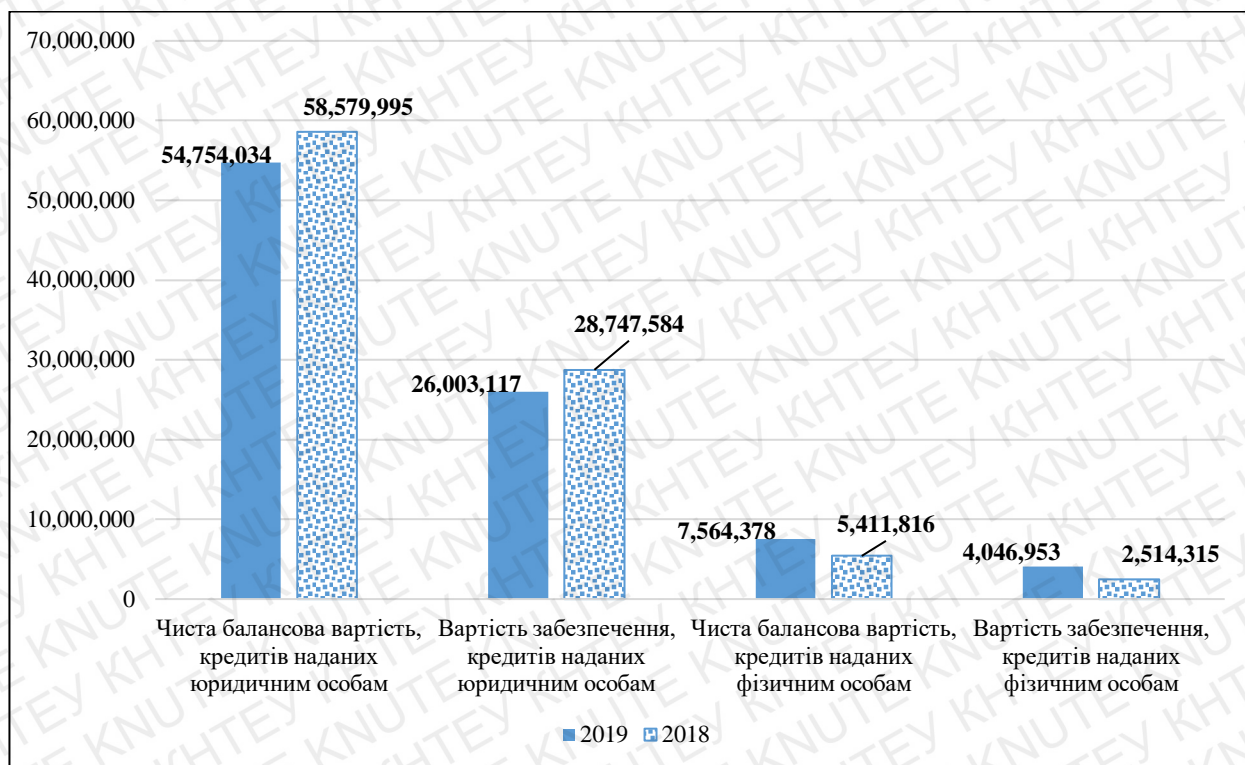

Рис. 2.5. Вплив забезпечення на якість кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» у 2018-2019 рр., тис грн

*складено автором за джерелами [12].

Отже, продемонструвавши наочно вплив забезпечення на якість кредитного портфеля, можна зробити висновок, що зі збільшенням чистої балансової вартості кредитів, зростає відповідно вартість забезпечення, проте можна спостерігати, що розмір забезпечення є майже вдвічі меншим від балансової вартості кредитів, так на кінець періоду чиста балансова вартість кредитів, наданих юридичним особам становила 54 754 034 тис. грн, вартість забезпечення 26 003 117 тис. грн відповідно, що може говорити про, недостатню забезпеченість кредитного портфеля, яка може погіршувати його якість.

Відповідно до 351 постанови НБУ, кредити видані юридичним та фізичним особам поділяються на такі класи боржника, в залежності від розміру кредитного ризику (табл 2.4 та табл. 2.5).

Таблиця 2.4

**Розподіл кредитного ризику за класом боржників-юридичних осіб АТ
«Ощадбанк» у 2019-2020 рр.***

Клас боржника	2020			2019		
	Сума кредитної заборгованості, тис грн	Кредитний ризик, тис грн	Частка, %	Сума кредитної заборгованості, тис грн	Кредитний ризик, тис грн	Частка, %
1	484 307	6 933	1,43	258 938	2 832	1,09
2	1 096 813	6 968	0,64	15 794 231	84 329	0,53
3	2 234 754	10 787	0,48	5 047 399	151 840	3,01
4	13 824 555	428 319	3,10	9 259 083	230 046	2,48
5	2 722 900	220 358	8,09	2 403 014	88 416	3,68
6	8 317 990	437 560	5,26	2 425 430	44 575	1,84
7	1 821 626	49 029	2,69	469 581	28 427	6,05
8	2 488 568	675 555	27,15	1 466	317	21,61
9	19 252 931	5 590 001	29,03	7 058 007	2 464 127	34,91
10	72 564 798	66 361 331	91,45	93 636 582	77 726 714	83,01

*Побудовано автором на основі [12].

** Дані за 2019-2020 рр. (через відсутність даних попередніх років)

Проаналізувавши, видані кредити, в залежності від кредитного ризику, видно, що банк надає перевагу кредитуючи переважно 2 та 4 клас позичальників. Проте частка кредитної заборгованості в 10 класі позичальників є найвищою, що є свідченням про високу частку проблемних кредитів у банку.

Таблиця 2.5

**Розподіл кредитного ризику за класом боржників-фізичних осіб
АТ «Ощадбанк» у 2019-2020 рр.***

Клас боржника	2020			2019		
	Сума кредитної заборгованості, тис грн	Кредитний ризик, тис грн	Частка, %	Сума кредитної заборгованості, тис грн	Кредитний ризик, тис грн	Частка, %
1	4 602 436	564 678	12,27	3 759 521	463 148	12,32
2	1 106 869	84 543	7,64	686 741	63 258	9,21
3	505 332	95 183	18,84	264 748	51 051	19,28
4	242 127	53 632	22,15	166 762	40 471	24,27
5	4 771 481	3 306 890	69,31	4 307 894	3 143 286	72,97

*Побудовано автором на основі [12].

** Дані за 2019-2020 рр. (через відсутність даних попередніх років)

Проаналізовані дані свідчать про, те що кредитуючи фізичних осіб банк надає перевагу безризиковим класам позичальників, з метою уникнення ризику неповернення коштів, проте частка найризикованіших позичальників є найвищою, що може впливати на погіршення кредитної якості.

Фінансова криза загострила проблеми розвитку вітчизняної системи банківського кредитування, серед яких найбільш суттєве значення має зростання простроченої заборгованості та обсягів безнадійних кредитів, що призводить до погіршення якості кредитного портфеля банку. У той же час аналіз тенденцій банківського кредитування засвідчив, що більшість банків в умовах посткризового періоду розвитку економіки для підтримання конкурентоспроможного потенціалу збільшують обсяги наданих кредитів при збереженні ризику їх неповернення. Тому, на сьогодні значна увага менеджерів банку повинна бути сконцентрована на розв'язанні проблеми досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризикованістю банківських операцій із кредитування і виробленні зважених підходів до реалізації кредитної політики. Від структури та якості кредитного портфеля банку значною мірою залежить його стабільність, репутація й фінансовий успіх.

Кризові явища в економічній системі негативно відобразилися та ускладнили розвиток банківського кредитування, що в свою чергу спровокувало приріст проблемної заборгованості, яка значно погіршує якість кредитного портфеля .

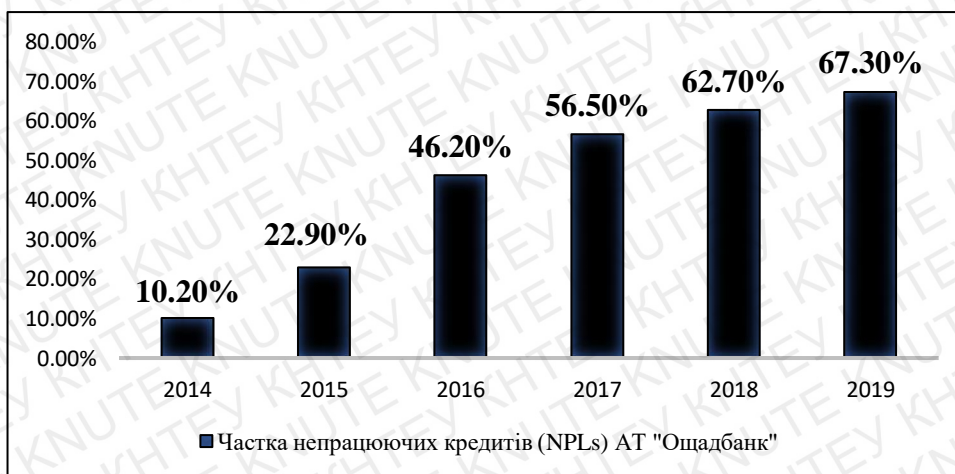

Рис 2.6 Динаміка непрацюючих кредитів у АТ «Ощадбанк» у 2014-2019 рр.*

*Примітка: складено автором за джерелами [13]

З графіку видно, що частка непрацюючих кредитів демонструє тенденцію до збільшення. Починаючи з 01.02.2017 непрацюючі кредити визначені відповідно до правил постанови Правління НБУ № 351 від 30.06.2016. – це кредити, за якими відбулася подія дефолту. Дефолт визначається фактом прострочення платежу за активом понад 90 днів, або неможливістю вчасного погашення боргу позичальника без стягнення забезпечення. Частка непрацюючих кредитів є вкрай високою і на кінець 2019 р. становить 67,3% відповідно рівень покриття їх резервами постійно зростає [20].

Для визначення очікуваних кредитних збитків під зменшення корисності фінансових активів, на які поширюються вимоги щодо знецінення за МСФЗ 9 (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Рівні ризику виданих кредитів залежно від кількості днів прострочки та ознак дефолту АТ «Ощадбанк» у 2018-2019 рр.*

Рівень простроченості кредитного договору	2019			
	Етап 1 12-місячний ECL	Етап 2 ECL до кінця строку дії (не знецінені)	Етап 3 ECL до кінця строку дії (знецінені)	Придбані або первісно знецінені фінансові інструменти
Рівень 1	42 731 782	4 509 200		
Рівень 2	247 963	85 532		
Рівень 3		77 561		
Рівень 4		80 011		
Рівень 5 (дефолт)			66 704 101	5 362 300
2018				
	Етап 1 12-місячний ECL	Етап 2 ECL до кінця строку дії (не знецінені)	Етап 3 ECL до кінця строку дії (знецінені)	Придбані або первісно знецінені фінансові інструменти
Рівень 1	42 353 598	3 611 025		
Рівень 2	1 024 937	495 757		
Рівень 3		57 401		
Рівень 4		40 525		
Рівень 5 (дефолт)			73 542 567	6 507 366

*Розраховано автором на основі [12].

Банк розподіляє фінансові активи на п'ять рівнів ризику, залежно від кількості днів прострочки та ознак дефолту:

- рівень 1: договір не прострочено;
- рівень 2: договір прострочено на 1-30 днів;
- рівень 3: договір прострочено на 31-60 днів;
- рівень 4: договір прострочено на 61-90 днів;
- рівень 5: договір у стані дефолту [12].

Проаналізовані дані, свідчать про те, що сума кредитних договорів у стані дефолту є досить високою, як за попередній так і за звітний період, проте також високою є сума договорів з незначною кількістю днів прострочення, які знаходяться на 1 рівні, проте сума прострочених договорів значно погіршує якість кредитного портфеля банку.

Група показників ризику кредитного портфеля (табл. 2.7) надає інформацію щодо забезпеченості кредитного портфеля власним капіталом, частки залучених коштів у формуванні кредитного портфелю банку та рівнем сформованого резерву під кредитні операції, який характеризує якість кредитного портфелю.

Таблиця 2.7

**Якість кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» з погляду ризику
у 2014-2019 рр.***

Показники	Значення станом на 31.12						Відносне відхилення, %					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом	0,27	0,11	0,24	0,42	0,28	0,30	-59,01	112,86	75,75	-32,17	5,44	9,67
Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі	0,18	0,05	0,08	0,15	0,09	0,04	-73,49	67,03	90,98	-39,66	-55,30	-77,19
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	0,18	0,37	0,62	0,72	1,04	0,82	102,86	69,37	15,31	44,31	-21,00	351,69
Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі	1,25	0,69	0,45	0,50	0,42	0,31	-44,37	-34,77	9,54	-16,26	-25,80	-75,30
Коефіцієнт кредитної активності	0,56	0,41	0,31	0,32	0,29	0,25	-27,06	-23,88	1,75	-7,76	-14,87	-55,64

*розраховано автором на основі додатку А, Д-Н та джерел [10]

Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом характеризує якість кредитного портфеля з погляду його захищеності власним капіталом і показує, скільки власних коштів припадає на одну гривню виданих кредитів. Значення показника є досить низьким хоч протягом всього періоду і зріс на 9,67% і становить 0,3. Мінімального значення показник сягнув у 2015 р. - 0,11, з чого можна зробити висновок, що банк компенсував недостачу власного капіталу зобов'язаннями, максимальне значення показника було у 2018 році – 0,42, тобто майже половина кредитного портфеля покривалась власним капіталом. Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі є досить низьким протягом усього періоду, що аналізується на кінець періоду становить 0,04, що свідчить про неефективне використання залучених ресурсів, в кредитній діяльності. Коефіцієнт якості кредитного портфеля демонструє тенденцію до збільшення, протягом 2014-2019 рр. це свідчить про підвищення ризиковості кредитних операцій банку, протягом усього періоду, це означає, що банк проводить досить небезпечну з погляду ризикованості кредитних операцій політику. Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі значно знизився, з а період 2014-2019 рр. на 75,3% і на кінець 2019 р. становить 0,31, тобто є досить низьким, це означає, що банк неефективно залучає кошти клієнтів у кредитній діяльності, проте у 2014 р. банк ефективніше працював з залученими коштами в галузі кредитування значення показника було значно вищим і становило 1,25, проте саме з 2014 року значення показника з кожним роком мало тенденцію до зменшення. Також тенденцію до зниження з 2014 р. продемонстрував коефіцієнт кредитної активності, на 55,54 % що свідчить про більшу диверсифікацію діяльності банку з кожним роком.

Показники доходності кредитного портфеля (табл. 2.8) характеризують залежність загальних доходів банку від кредитних операцій, дозволяють визначити вартість наданих кредитів та отримати показник прибутковості саме кредитних операцій.

**Якість кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» з погляду доходності
у 2014-2019 рр.***

Показники	Значення станом на 31.12						Відносне відхилення, %					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2019-2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Коефіцієнт доходності кредитних операцій	0,20	0,28	0,30	0,26	0,30	0,31	44,06	5,19	-10,34	14,09	1,16	56,82
Частка процентних доходів	2,58	3,12	0,48	4,83	2,25	1,89	21,03	-84,64	906,14	-53,34	-15,90	-26,59
Маржа процентного прибутку	4,26	3,70	2,79	2,36	2,50	2,20	-13,18	-24,58	-15,56	6,18	-11,92	-48,29

*розраховано автором на основі додатку А, Д-Н та джерел [10]

Коефіцієнт доходності кредитних операцій, характеризує частку доходів, отриманих банком від надання кредитів у загальних доходах банку від інших активних операцій, значення показника протягом всього періоду має тенденцію до збільшення за 2014-2019 рр. зріс на 56, 82 %, що є свідченням нарощування доходу від кредитних операцій за весь період.

Частка процентних доходів дає зрозуміти, що для банку кредитні операції є основним напрямком отримання доходів, що є підтвердженням значення цього коефіцієнту >1 , проте у 2016 р. банк мав значення показника 0,48, тобто спостерігалось різке погіршення якості кредитного портфеля.

Проте у 2017 р. значення показника сягнуло 4,83, що є позитивним в кредитній діяльності банку, але у 2018 та 2019 рр., значення показника зменшувалось, що може бути свідченням того, що банк також отримувал прибутки від іншої діяльності, ніж кредитної, але значення є високим, тому одним з головних доходів банку, все-таки є кредитна діяльність Маржа процентного прибутку дає змогу оцінити здатність банку утворювати чистий процентний дохід, використовуючи загальні активи. Оптимальним значенням показника є 4,5 %. [10].

Зменшення значення процентної маржі починаючи з 2015 р. сигналізує про загрозу банкрутства. Основними причинами зменшення процентної маржі є: зниження процентних ставок за кредитами; подорожчання ресурсів; скорочення питомої ваги дохідних активів у загальному їх обсязі; хибна процентна політика.

Отже, кредитний портфель займає майже четверту частину всіх активів банку, тобто від якості управління кредитним портфелем залежить його дохідність. Пріоритетними галузями кредитування банк для себе визначив такі: енергетика, будівництво і нерухомість, нафтогазова та хімічна промисловість. Проаналізувавши кредити, надані фізичним особам, можна спостерігати, що головною статтею надходжень є кредити надані з використанням платіжних карток. Кредитний портфель у розрізі валюти демонструє, що кредити видані в національній валюті мають тенденцію до зменшення, кредити видані в іноземній валюті, залишились приблизно на одному рівні, враховуючи середній доларовий курс. Аналізуючи кредити видані фізичним і юридичним особам в динаміці видно, що на якісну структуру кредитного портфеля банку значно впливає діяльність з кредитування юридичних осіб. Аналіз динаміки сформованих резервів під знецінення кредитів юридичних та фізичних осіб у 2018 р. досягла максимального значення 69 186 756 грн, тобто сума, необхідна для погашення поточних зобов'язань є досить великою, і свідчить про ризиковість кредитної діяльності. Частка непрацюючих кредитів є вкрай високою і на кінець 2019 р. становить 67,3% відповідно рівень покриття їх резервами постійно зростає. Показників ризику кредитного портфеля свідчать про неефективне використання залучених ресурсів в кредитній діяльності, про підвищення ризиковості кредитних операцій банку. Банк проводить досить небезпечну з погляду ризикованості кредитних операцій політику, проте коефіцієнт кредитної активності, свідчить про збільшення диверсифікації діяльності банку з кожним роком.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

3.1. Світова практика управління якістю кредитного портфеля банку

У всіх країнах світу важливим є питання покращення якості кредитного портфеля банку, постійно вдосконалюючи існуючі методи і підходи до управління ним. Для вітчизняної банківської системи світовий досвід в веденні кредитної діяльності є вагомим, оскільки українська банківська система прагне досягнути такого ж рівня успішного управління. [20, с.136].

Світові банки використовують підходи для проведення оцінки кредитного ризику, які представляють систему показників кредитоспроможності позичальника. Для таких банків властивою характеристикою є порівняння та комплексність при визначенні кредитного ризику. І хоча ці моделі оцінюють індивідуальний ризик, їх сукупність впливає на ризик кредитного портфеля в цілому, а от же і на його якість.

Англійські клірингові банки здійснюють оцінку можливого кредитного ризику застосовуючи методика «PARSEL» і «CAMPARI».

Таблиця 3.1

Методики оцінювання потенційного ризику англійськими банками*

Назва	Характеристика
«PARSEL»	P (Person) — інформація про потенційного позичальника, його репутація;
	A (Amount) — обґрунтування суми затребуваного кредиту;
	R (Repayment) — можливість погашення;
	E (Expediency) - доцільність кредиту;
	R (Remuneration) – винагорода банку (відсоткова ставка) за ризик надання кредиту.
«CAMPARI»	C (Character) — репутація позичальника;
	A (Ability) - оцінка бізнесу позичальника;
	M (Means) — аналіз необхідності звертання за позичкою;
	P (Purpose) — ціль кредиту;
	A (Amount) - обґрунтування мети; кредиту;
	R (Repayment) - можливість погашення;
I (Insurance) — спосіб страхування кредитного ризику	

*Побудовано автором за джерелами [29].

Таким чином, завдяки даним методикам, кредитний ризик можливо оцінити з різних «сторін», що робить неможливим приріст кредитного ризику, ми вважаємо що більш повним і удосконаленим є методика «СAMPARI», оскільки оцінка здійснюється всесторонньо

У табл. 3.2 наведений приклад оцінки ризику американськими банками застосовуючи «правило п'ятьох «С»».

Таблиця 3.2

Параметри оцінки кредитного ризику американськими банками*

Параметр	Характеристика
customer's character (характер позичальника)	Репутація позичальника, ступінь відповідальності, готовність і бажання сплатити борг;
capacity to pay (фінансові можливості)	Фінансові можливості. припускає ретельний аналіз доходів і витрат позичальника і перспективи їхнього розвитку в майбутньому;
Capital (капітал)	майно позичальника;
Collateral (забезпечення позики)	достатність, якість і ступінь реалізовуваної застави у випадку непогашення позики;
current business conditions and goodwill (загальні економічні умови)	визначають діловий клімат у країні і впливають на становище банку і позичальника.

*побудовано автором за джерелами [11].

Наведені показники «С», в окремих випадках доцільно доповнити шостим «С»: (control) — моніторинг законодавчих основ діяльності позичальника і відповідність його стандартам банку. При успішному застосуванні даного методу, світові банки зводять до мінімуму кредитний ризик, ефективного провадячи кредитну діяльність, досягаючи покращення якості кредитного портфеля банку [11].

Проблему непрацюючих кредитів у банках світу намагались вирішити, застосовуючи такі важелі управління, як: реструктуризація боргу, але таких підхід виявився неефективним, так як такий підхід допомагає лише розчистити баланси банку, але не впливає на вирішення питання суттєво, а звітність банку є дещо недостовірною. Однак такий важіль управління є ефективним, під час кризових ситуацій, оскільки він є найоперативнішим у розрізі мінімізації ризиків

для банківський установ та змоги поновлення кредитоспроможності позичальника.

Прийнявши до уваги, значну частку проблемних кредитів, які в свою чергу є важкореалізованими, реструктуризувати заборгованість було одним з найефективніших способів її зниження. Наприклад в Аргентині реструктуризація проблемної заборгованості відбувається, шляхом викупу непрацюючих кредитів, зменшення відсоткових ставок, конвертація кредитів виданих в іноземній валюті. В Мексиці та США ж застосовують також викупу непрацюючих кредитів, збільшення термінів надання кредиту, зниження суми заборгованості [18, с. 203].

У США і Західній Європі при кредитуванні широко використовують скоринг. Кредитний скоринг — технологія, що використовується кредитно-фінансовими установами, для визначення та оцінки платоспроможності клієнтів. Початковим матеріалом для скорингу служить різноманітна інформація про минулих клієнтів, на основі якої за допомогою різних статистичних і нестатистичних методів класифікації прогнозують кредитоспроможність майбутніх позичальників. На даний момент більш прогресивною є тенденція індивідуального підходу до кожного клієнта при оцінці його кредитоспроможності [6].

Скоринг може використовуватись на кожному етапі кредитного циклу. Коли клієнт звертається до кредитора обчислюється попередній скоринг, який дозволяє відсіяти небажаних клієнтів, перед прийняттям рішення на видачу використовується скоринг заяви. Метод скорингу дозволяє провести експрес-аналіз заявки на кредит в присутності клієнта. Треба зазначити, що скоринг використовується як додатковий інструмент визначення кредитоспроможності позичальника поряд з бізнес правилами встановленими для прийняття рішення на видачу кредиту. Після видачі кредиту, обчислюється скоринг поведінки клієнта на підставі його платіжної дисципліни. За результатами цього скорингу визначається комплекс заходів по роботі з поточними клієнтами – пропозиція систем лояльності, додаткових послуг на пільгових умовах клієнтам з високим

скорингом. На третьому етапі циклу кредиту обчислюється скоринг стягнення заборгованості. Перед погашенням кредиту обчислюється попередній скоринг ймовірності настання поганого боргу, за допомогою якого визначаються клієнти з високим ризиком непогашення кредиту до яких застосовується комплекс відповідних заходів, що дає можливість суттєво попередити настання поганих боргів. Після прострочення сплати боргу скоринг також дозволяє визначити комплекс дій до таких клієнтів.

Перевагами використання скорингу є:

- Зменшення витрат кредитно-фінансової установи завдяки відбору найбільш надійних клієнтів.
- Прискорення процесу надання кредиту.
- Зменшення кількості недобросовісних позичальників.
- Здійснення сегментації клієнтів для обрання найкращого цінового рішення.
- Проведення моніторингу поточного стану клієнтів.
- Використання різних видів скорингових карт.
- Підтримка різноманітних стратегій.
- Автоматична перевірка даних.
- Розробка документів (кредитні договори, векселі, гарантійні листи тощо). [11].

Слід зазначити, що в світі дедалі більше банків починають використовувати у практиці нові підходи стосовно процесу кредитування, що дає змогу надавати позики на основі ґрунтовного фінансового аналізу клієнта замість вимог забезпечення, адже сьогодні дуже мало надійних позичальників, які, крім того, не мають стабільних грошових потоків і неспроможні залучити кредит за наявними процентними ставками. Зокрема, у даному контексті цікаво розглянути досвід та особливості здійснення кредитних операцій ісламськими та польськими банківськими установами. Так, у Польщі використовують спеціальні методи забезпечення погашення кредитів їхніми позичальниками. Банки, які використовують групове поручительство замість застави та інших традиційних

засобів забезпечення, були названі «банками довіри». Повернення кредитів забезпечувалося скоріше моральними принципами, ніж економічними – позичальник знав, що якщо він не розплатиться за кредит, то це змушені будуть зробити інші громадяни, які за нього поручилися. Таким чином, саме соціальне середовище було гарантією того, що позичальник погасить борг [24, с. 137].

Зарубіжні банки також враховують той факт, що започаткований бізнес на перших порах має незначні прибутки, тому вони йдуть на зниження першого внеску інколи навіть до 0%, нерідко одночасно піднімаючи процентну ставку за кредит. Що стосується відсоткових ставок, то у зарубіжному досвіді використовуються фіксовані та плаваючі процентні ставки. Видача кредитів за фіксованою процентною ставкою страхує позичальника від можливих втрат при підвищенні процентних ставок на кредитному ринку підвищує ризик втрат для банку, а при видачі кредитів за плаваючою процентною ставкою, кредитна ставка переглядається і встановлюється відповідно до ринкової. Видача кредитів при цьому мінімізує ризик втрат для банку, однак збільшує його для позичальника. Тому деякі зарубіжні банки пропонують комбіновану форму застосування процентних ставок. Наприклад, італійський банк Intesa Sanpaolo використовує поєднання обох ставок у певних процентних співвідношеннях, залежно від умов конкретного позичальника та розміру кредиту [21, с.138).

3.2. Пропозиції щодо підвищення ефективності управління якістю кредитного портфеля

Управління кредитним портфелем банку складається з наступних етапів:

- планування кредитного портфеля;
- організація діяльності з формування кредитного портфеля;
- аналіз сформованого кредитного портфеля;
- коригування сформованого кредитного портфеля.

Кожен з представлених етапів потребує вдосконалення з урахуванням кризових умов. Також ми пропонуємо звернути більшу увагу на планування кредитного портфеля – з урахуванням основних фундаментальних властивостей

портфеля: прибутковості; ризиків; ліквідності.

Методи планування в розрізі фундаментальних характеристик, в свою чергу, також адаптуються під кризові умови. Планування прибутковості пропонується проводити шляхом виявлення найбільш значущих методів кореляції та побудови регресійного рівняння. Планування можливого рівня ризику являє собою управління надійністю портфеля. Хоча кредитний ризик породжують окремі позичальники, при об'єднанні їх в портфель ризику можуть послаблюватися або посилюватися. Тому важливо проводити оцінку ризику концентрації кредитного портфеля: за галузевою належністю позичальників, чутливості позичальників до одного типу/фактору ризику.

Наглядові органи багатьох країн (і Україна – не виняток) продовжують обмежувати лише ризики концентрації на одного позичальника або групу пов'язаних позичальників і ніяк не регулюють прийняті банками ризики секторної концентрації, хоча і визнають їх важливість для стійкості банків і стабільності всієї банківської системи. Відсутність відповідних стандартів призводить до того, що банки не мають належної обізнаності для управління своїми концентраційними ризиками, що може під час поточної кризи привести до виникнення у них істотних проблем.

Планування прибутковості портфеля передбачається організовувати в такій послідовності:

- виявлення чинників кредитного ринку і економіки в цілому, що впливають на формування портфеля за допомогою виявлення взаємозв'язку між екзогенними і ендогенними змінними;
- відбір найбільш значущих змінних;
- з урахуванням виявлених значущих чинників структурування оптимального кредитного портфеля юридичних осіб.

Між окремими показниками розвитку банківського сектора економіки України існує взаємозв'язок, яким можна скористатися, провівши кореляційно-регресійний аналіз з метою складання прогнозу, а, відповідно, плану формування кредитного портфеля банку на основі моделювання окремих індикаторів.

Сучасний стан розвитку економіки в Україні потребує постійної уваги до банківської системи в цілому і кредитних операцій зокрема. Кредитний портфель банку є одним із найризикованіших напрямків, і найвагоміших компонентів структури відсоткових доходів [2, с. 747].

Забезпечення ефективності управління якістю кредитного портфеля банків можливе за рахунок, по-перше, організації кредитного процесу у банку, спрямованого на здійснення безперервного контролю за позичальниками з метою виявлення на ранніх етапах потенційної проблемної заборгованості. Також банку необхідно слідкувати за прозорістю наданої позичальником інформації, взаємодіяти з ним, визначати причини прострочення заборгованості, збирати додаткову інформацію про його платоспроможність. По-друге, це розробка ефективної системи реструктуризації боргу (продлонгація, рефінансування тощо), що в свою чергу зменшить відсоток непрацюючих активів банку та зменшить боргове навантаження на позичальника. По-третє, постійний моніторинг рівня кредитного ризику та актуалізація методів його оцінки (експертних, статистичних та аналітичних).

На основі даних проведеного аналізу кредитного портфеля з погляду ризику і дохідності і їх значення на кінець 2019 р., з метою покращення значень даних коефіцієнтів вважаємо доцільним наступні пропозиції (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Пропозиції щодо покращення показників якості АТ «Ощадбанк»*

Показники	Значення	Пропозиції щодо покращення
	2019	
Показники ризику		
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом	0,3	Нарощування власного капіталу, шляхом вкладання коштів акціонерами банку
Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі	0,04	Залучені кошти, інвестувати в диверсифікований кредитний портфель, тим самим збільшувати прибутковість залучених коштів в управління якістю кредитного портфеля.
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	0,82	Приділяти більшу увагу, майну, яке береться під заставу кредиту, зменшивши ризиковість кредитних операцій.

Продовження табл. 3.1

Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі	0,31	Розробляти та впроваджувати заходи щодо залучення коштів клієнтів. Розширювати клієнтську базу, шляхом надання кредитних послуг високої якості.
Коефіцієнт кредитної активності	0,25	З метою отримання основного доходу від кредитної діяльності, розвивати кредитування платоспроможного населення
Показники дохідності		
Коефіцієнт доходності кредитних операцій	0,31	Виявлення проблемних кредитів і розроблення заходів із ліквідації заборгованості
Частка процентних доходів	1,89	Аналіз якості та структури кредитного портфеля банку в цілому, який допоможе виявляти проблемні кредити, які погіршують якісь і прибутковість кредитного портфеля.
Маржа процентного прибутку	2,2	Контроль кредитного ризику, який допоможе вчасно виявити кредити, від яких банк отримуватиме збитки, ніж процентні доходи.

*побудовано автором за джерелами [22, с. 173].

Задля мінімізації кредитного ризику в розрізі управління якістю кредитного портфеля банку, ми пропонуємо, певну систему покращення ризиковості кредитної діяльності. Застосувавши досвід США та Західної Європи, коли при видачі кредитів застосовується скоринг – удосконаленні моделі, за основу яких взято математично-статистичні методи ведення банківського бізнесу. В Україні провідні банки, такі як: «Альфа банк», «Райффайзен банк Аваль», «Приватбанк» застосовують методи скорингу, проте задля покращення управління якістю кредитного портфеля, необхідно також удосконалювати моделі скорингу у АТ «Ощадбанк». В моделях скорингу застосовується інформація, про позичальників банку, на основі якої здійснюється прогнозування про можливих майбутніх клієнтів банку. Ефективність досконалої скорингової моделі розкривається, через мінімізацію ризику неповернення кредитів, збільшення можливостей для управління кредитним портфелем, та покращення його якості, зменшення витрат на навчання співробітників.

Головною метою управління якістю кредитного портфеля є максимізація високого рівня дохідності в коротко- та довгостроковому періодах, тому мінімізація рівня ризиків від кредитної діяльності банків, можлива також методом удосконалення скорингової системи, оскільки існує взаємозалежність

між скорингом та плануванням майбутнього доходу банку від кредитної діяльності. [27, с. 109].

Отже, світовий досвід управління якістю кредитного портфеля банку, демонструє, що банки застосовують різні методи та підходи оцінки кредитного ризику, адже від компетентної оцінки кредитного ризику залежить структура якісного кредитного портфеля. Проблему непрацюючих кредитів у банках світу намагались вирішити, застосовуючи такі важелі управління, як реструктуризація боргу, але такий підхід виявився неефективним. Однак такий важіль управління є ефективним, під час кризових ситуацій. У США і Західній Європі при кредитуванні широко використовують скоринг, у Польщі використовують спеціальні методи забезпечення погашення кредитів їхніми позичальниками. Зарубіжні банки також враховують той факт, що започаткований бізнес на перших порах має незначні прибутки, тому вони йдуть на зниження першого внеску інколи навіть до 0%.

Одним із методів управління якістю кредитного портфеля є формування його оптимальної структури. Тому ми спробуємо сформувати його для АТ «Ощадбанк» за трьома найпоширенішими споживчими кредитними продуктами: кредити на нове авто, «зелена енергія» та кредит «кешем», умови яких наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Характеристика найпоширеніших кредитних продуктів

АТ «Ощадбанк» для фізичних осіб*

Назва	Процентна ставка, од	Ймовірність дефолту, од	Максимальна сума кредиту, грн	Мінімальна сума кредиту, грн
Кредит на нове авто	0,19	0,12	10000000	100000
Зелена енергія	0,1799	0,18	1000000	100000
Кредит «кешем»	0,56	0,2	250000	15000

*Розраховано автором на основі джерел [12,31].

До уваги візьмемо розрахунок саме кредитів, наданих фізичним особам, оскільки їх частка є досить низькою в загальній структурі кредитного портфеля,

тому з метою оптимізації, вважаємо за доцільне покращувати управління якістю саме кредитування фізичних осіб.

Наведемо припущення, що по кредитах немає простроченої заборгованості, ймовірність дефолту розраховуватимемо за формулою:

$$F_t = 1 - (1 - P)^h \quad (3.1)$$

P – усереднене значення ймовірності дефолту;

h – строк до погашення кредиту, поділений на 365;

Для розрахунку дохідності визначених кредитних угод застосуємо формулу:

$$\Gamma_{\text{факт}} = (1 + r_{\text{ном}})^h \quad (3.2)$$

$\Gamma_{\text{факт}}$ – фактична відсоткова ставка;

$r_{\text{ном}}$ – річна відсоткова ставка.

В якості можливих збитків від кредитів застосуємо формулу математичного моделювання імовірних збитків:

$$EL_i = 1 - (1 - P)^h * S_i \quad (3.3)$$

EL – очікувані збитки;

S_i – сума кредитної заборгованості.

Оскільки дані про реальні кредитні угоди АТ «Ощадбанк» є банківською таємницею, на основі загальної суми кредитних операцій з фізичними особами, наведемо припущення, що банком на звітну дату було видано п'ятнадцять кредитів з кожного найпоширенішого виду кредитних продуктів (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Характеристика кредитів в плановому кредитному портфелі АТ «Ощадбанк» (умовні дані)*

№	Тип продукту	Сума кредиту, грн	Строк до погашення, днів	Дохідність, од	Ймовірність дефолту, од	Видача кредиту (1- видано, 0- відмова)	Частка в портфелі, од	h	Обсяг розрахункових доходів, грн	Математичне очікування збитку
	Формула розрахунку	S_i	H	r_i	p_i		S_i/S	$h=H/365$	$D=S_i*r_i$	$L=S_i*p_i$
1	кредит на нове авто	616000	180	0,09	0,06	1	0,099	0,49	55176,51	37634,60
2	кредит на нове авто	855000	180	0,09	0,06	1	0,137	0,49	76584,28	52236,34
3	кредит на нове авто	906000	365	0,19	0,12	1	0,145	1,00	172140,00	108720,00
4	кредит на нове авто	960000	180	0,09	0,06	1	0,154	0,49	85989,36	58651,32
5	кредит на нове авто	165000	180	0,09	0,06	1	0,026	0,49	14779,42	10080,70
6	кредит на нове авто	441000	365	0,19	0,12	1	0,071	1,00	83790,00	52920,00
7	зелена енергія	531000	730	0,39	0,33	1	0,085	2,00	208239,09	173955,60
8	зелена енергія	920000	270	0,13	0,14	1	0,148	0,74	119761,17	125610,14
9	зелена енергія	283000	547	0,28	0,26	1	0,045	1,50	79623,39	72803,60
10	зелена енергія	82000	730	0,39	0,33	1	0,013	2,00	32157,45	26863,20
11	кредит «кешем»	56000	547	0,95	0,28	1	0,009	1,50	53046,16	15917,41
12	кредит «кешем»	79000	365	0,56	0,20	1	0,013	1,00	44240,00	15800,00
13	кредит «кешем»	230000	90	0,12	0,05	1	0,037	0,25	26653,74	12313,14
14	кредит «кешем»	88000	90	0,12	0,05	1	0,014	0,25	10197,95	4711,11
15	кредит «кешем»	25000	90	0,12	0,05	1	0,004	0,25	2897,15	1338,38
	всього	6237000					1		1065275,67	769555,55

*Розраховано автором на основі джерел [31].

Отже, навівши характеристику найпоширеніших кредитних продуктів узагальнимо дані щодо ключових характеристики портфеля (табл 3.4).

Таблиця 3.4

**Ключові показники якості планового кредитного портфеля
поточних кредитів АТ «Ощадбанк» (умовні дані)***

Показник	Абсолютний показник, грн	Відносний показник, %
Обсяг кредитів	6237000	100,00
Очікувана дохідність	1065275,67	17,08
Очікувані втрати	769555,55	12,34

*Розраховано автором на основі джерел [31].

Отже проаналізовані дані відображають, що обсяг кредитного портфеля становить 6 237 тис. грн, очікувані доходи банку становлять 1 065 тис грн (17,08%), в той час ймовірні збитки 769 тис грн (12,34%), тобто дохідність кредитного портфеля є досить низькою при низьких рівнях втрат. Щодо кредитних продуктів, то на кредит на нове авто припадає частка у 63,2%, зелена енергія займає 29,1%, а кредит «кешем» - 7,7%.

Тому побудуємо оптимальний кредитний портфель, який базуватиметься на потенційних заявках на кредити, які знаходяться етапі прийняття рішення, щодо їх узгодження. При цьому головним критерієм при вирішенні ухвалення кредитної угоди вважатимемо дохідність, при не встановленні обмежень на допустимий рівень ризику. Проаналізувавши у 2 розділі темпи приросту виданих кредитів фізичним особам (21%), вважатимемо, що темп приросту буде незмінним і на наступний період і сума для видачі кредиту в банку фізичним особам становитиме 13000 тис. грн. Оскільки на суму 6 237 тис. грн, вже було видано кредитів, то сума вільна для розподілення між кредитними продуктами, які за оптимального управління ними становитимуть 6 539 тис. грн, тому для формування максимально дохідного кредитного портфеля оберемо кредити з максимальною дохідністю, які не перевищували б задані обмеження ресурсів (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Характеристика планового кредитного портфеля з максимальною дохідністю АТ «Ощадбанк»
(умовні дані)***

№	Тип продукту	Сума кредиту, грн	Строк до погашення, днів	Дохідність, од	Ймовірність дефолту, од	Видача кредиту	Частка в портфелі, од	h	Обсяг розрахункових доходів, грн	Математичне очікування збитку
1	кредит на нове авто	515000	270	0,14	0,0902	0	0,000	0,74	0,00	0
2	кредит на нове авто	916000	730	0,42	0,2256	1	0,071	2,00	381147,60	206649,60
3	кредит на нове авто	880000	730	0,42	0,2256	1	0,068	2,00	366168,00	198528,00
4	кредит на нове авто	960000	530	0,29	0,1694	1	0,074	1,45	275860,81	162635,25
5	кредит на нове авто	980000	730	0,42	0,2256	1	0,075	2,00	407778,00	221088,00
6	кредит на нове авто	770000	547	0,30	0,1743	0	0,000	1,50	0,00	0,00
7	кредит на нове авто	616000	365	0,19	0,1200	0	0,000	1,00	0,00	0,00
8	кредит на нове авто	441000	270	0,14	0,0902	0	0,000	0,74	0,00	0,00
9	кредит на нове авто	920000	547	0,30	0,1743	1	0,071	1,50	274001,25	160394,87
10	кредит на нове авто	906000	547	0,30	0,1743	1	0,070	1,50	269831,66	157954,08
11	кредит на нове авто	531000	365	0,19	0,1200	0	0,000	1,00	0,00	0,00
12	зелена енергія	330000	365	0,18	0,1800	0	0,000	1,00	0,00	0,00
13	зелена енергія	208000	547	0,28	0,2573	0	0,000	1,50	0,00	0,00
14	зелена енергія	920000	547	0,28	0,2573	1	0,071	1,50	258846,37	236676,01
15	зелена енергія	261000	90	0,04	0,0478	0	0,000	0,25	0,00	0,00
16	кредит «кешем»	88000	530	0,91	0,2768	0	0,000	1,45	0,00	0,00
17	кредит «кешем»	20000	180	0,25	0,1042	0	0,000	0,49	0,00	
18	кредит «кешем»	22000	270	0,39	0,1522	1	0,002	0,74	8569,05	3347,55
19	кредит «кешем»	249000	530	0,91	0,28	1	0,019	1,45	225926,98	68913,69
20	кредит «кешем»	17000	180	0,25	0,10	0	0,000	0,49	4168,42	

*Розраховано автором на основі джерел [31]

Примітка: кольором відмічено кредити, що потраплять до кредитного портфеля банку.

Таблиця 3.6

**Ключові показники якості планового кредитного портфеля з
максимальною дохідністю АТ «Ощадбанк» (умовні дані)***

Обсяг кредитів	Абсолютний показник, грн	Відносний показник, %
Обсяг кредитів	12990000,00	100,00
Очікувана дохідність	3533405,40	27,20
Очікувані втрати	2185742,61	16,83

*Розраховано автором на основі джерел [31].

Отже, критерієм для ухвалення кредитної угоди є висока дохідність від кредитної угоди. Розглянувши всі заявки на отримання потенційного кредиту, для ухвалення ми обрали заявки з максимальною дохідністю, очікувана дохідність кредитного портфеля, значно зросла, майже вдвічі (27,2%), що в свою чергу вплине на покращення якості кредитного портфеля банку, фактично при однаковому рівні ризиковості даних кредитних операцій (16,83%). Тому вважаємо за доцільне застосовувати дану методику при схваленні кредитної угоди та рекомендуємо розвивати напрямки кредитування фізичних осіб, з метою підвищення якості кредитного портфеля банку. Щодо кредитних продуктів, то серед нових кредитів були в основному відібрані заявки на нове авто (їх частка становить 43%), зелена енергія - 7%, а кредит «кешем» всього 2%, попри те, що вони є найдохіднішими за ставкою, видаються на невеликий термін і невеликим обсягом. В результаті відбору заявок, в кредитному портфелі виявиться кредитів на авто 73%, зеленої енергії -21%, та кешевих кредитів 6%. [Додаток В,Г].

Також змодельуємо оптимальний кредитний портфель, за умови що менеджмент банку прийняв рішення про визначення оптимального рівня ризику на рівні 15%. Дані про потенційні кредити залишаються тими ж самими, критерій відбору кредитів для ухвалення рішення, щодо їх видачі, буде обумовлений рівень ризиковості.

Таблиця 3.7

Характеристика планового кредитного портфеля з обмеженим рівнем ризику АТ «Ощадбанк» (умовні дані)*

№	Тип продукту	Сума кредиту, грн	Строк до погашення, днів	Доходність, од	Ймовірність дефолту, од	Видача кредиту	Частка в портфелі, од	h	Обсяг розрахункових доходів, грн	Математичне очікування збитку
1	кредит на нове авто	515000	270	0,14	0,0902	1	0,040	0,74	70721,66	46467,61
2	кредит на нове авто	916000	730	0,00	0,2256	0	0,000	0,00	0,00	0,00
3	кредит на нове авто	880000	730	0,00	0,2256	0	0,000	0,00	0,00	0,00
4	кредит на нове авто	960000	530	0,29	0,1694	1	0,075	1,45	275860,81	162635,25
5	кредит на нове авто	980000	730	0,00	0,2256	0	0,000	0,00	0,00	0,00
6	кредит на нове авто	770000	547	0,30	0,1743	1	0,060	1,50	229327,13	134243,54
7	кредит на нове авто	616000	365	0,19	0,1200	1	0,048	1,00	117040,00	73920,00
8	кредит на нове авто	441000	270	0,14	0,0902	1	0,034	0,74	60559,71	39790,71
9	кредит на нове авто	920000	547	0,30	0,1743	1	0,072	1,50	274001,25	160394,87
10	кредит на нове авто	906000	547	0,30	0,1743	1	0,071	1,50	269831,66	157954,08
11	кредит на нове авто	531000	365	0,19	0,1200	1	0,041	1,00	100890,00	63720,00
12	зелена енергія	330000	365	0,18	0,1800	1	0,026	1,00	59367,00	59400,00
13	зелена енергія	208000	547	0,28	0,2573	1	0,016	1,50	58521,79	53509,36
14	зелена енергія	920000	547	0,00	0,2573	0	0,000	0,00	0,00	0,00
15	зелена енергія	261000	90	0,04	0,0478	1	0,020	0,25	10866,54	12464,10
16	кредит «кешем»	88000	530	0,91	0,2768	1	0,007	1,45	79845,68	24355,04
17	кредит «кешем»	20000	180	0,25	0,1042	1	0,002	0,49	4904,02	2084,09
18	кредит «кешем»	22000	270	0,39	0,1522	1	0,002	0,74	8569,05	3347,55
19	кредит «кешем»	249000	530	0,00	0,2768	0	0,000	0,00	0,00	0,00
20	кредит «кешем»	17000	180	0,25	0,1042	1	0,001	0,49	4168,42	1771,48

*Розраховано автором на основі джерел [31].

Примітка: кольором відмічено кредити, що потраплять до кредитного портфеля банку

Ключові показники якості планового кредитного портфеля з визначеним рівнем ризику у 15% АТ «Ощадбанк» (умовні дані)*

Показник	Абсолютний показник, грн	Відносний показник, %
Обсяг кредитів	12842000,00	100,00
Очікувана дохідність	2689750,40	20,94
Очікувані втрати	1765613,25	13,75

*Розраховано автором на основі джерел [31].

Отже, в сформованому кредитному портфелі, рівень ризику дорівнює 13,75%, що в порівнянні з «дохідним» кредитним портфелем є меншим. При низькому рівні ризиковості дохідність складатиме 20,94%, що в порівнянні з кредитним портфелем без обмежень на рівень ризику, є вищою. Тобто застосування даних двох методик для банку буде мати позитивний ефект та впливатиме на покращення управління якістю кредитного портфеля банку. Щодо кредитних продуктів, то серед нових кредитів були в основному відібрані заявки на нове авто (їх частка становить 44%), зелена енергія - 6%, а кредит «кешем» всього 1%, попри те, що вони є найменш ризиковими, видаються на невеликий термін і невеликим обсягом. В результаті відбору заявок, в кредитному портфелі виявиться кредитів на авто 72%, зеленої енергії -20%, та кешевих кредитів 5% [Додаток В, Г].

Підсумовуючи, слід зазначити, що найефективнішими пропозиціями покращення управління якістю кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» є застосування фінансового планування кредитного портфеля, враховуючи всі можливі ризики. Задля мінімізації кредитного ризику ми пропонуємо, застосувавши досвід США та Західної Європи, коли при видачі кредитів застосовується скоринг – удосконаленні моделі, за основу яких взято математично-статистичні методи ведення банківського бізнесу. Також вважаємо ефективною методику для прийняття рішення, щодо схвалення кредитної угоди, що в свою чергу вплине на рівень дохідності кредитного портфеля та покращить його якість за прийняттого рівня ризику.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Управління якістю кредитного портфеля - це комплекс заходів, який передбачає формування певної структури, яка гарантувала б достатній рівень ліквідності та максимальний рівень дохідності для банків з мінімальним рівнем кредитного ризику, з метою ефективного управління кредитним портфелем банки займаються розробкою найбільш оптимальної стратегії кредитної політики, яка згодом впроваджується в діяльність банку.

2. За результатами проведеного аналізу динаміки і структури кредитного портфеля досліджуваного банку АТ «Ощадбанк» встановлено, що:

- кредитний портфель в загальній структурі активів банку займає чільне місце, його частка становить 26%, тобто чверть від загальних активів займає кредитний портфель, а тому управління його якістю є пріоритетним завданням для менеджменту;

- аналіз кредитного портфеля за економіки видами економічної діяльності показав дозволив виявити, що пріоритетними галузями кредитування у досліджуваному періоді були: енергетика, будівництво і нерухомість, нафтогазова та хімічна промисловість; а також протягом всього періоду кредитування фізичних осіб для банку залишається практично незмінним;

- аналіз кредитів, наданих фізичним особам показав, що головною статтею надходжень є кредити з використанням платіжних карток; іпотечні кредити також мають досить високе значення суми в розрізі інших показників, автокредитування в АТ «Ощадбанк» має значний попит і впливає на якісну структуру кредитного портфеля банку;

- аналіз динаміки кредитів, наданих фізичним та юридичним особам, видно можемо зробити висновки, що на якісну структуру кредитного портфеля банку значно впливає діяльність з кредитування юридичних осіб,

кредитування фізичних осіб в загальній структурі кредитного портфеля банку займає незначну частку.

- величина резервів під знецінення кредитів юридичних осіб у досліджуваному періоді зростає майже вдвічі; резерви під знецінення кредитів фізичних осіб протягом останніх 5 років є досить сталими;

- спостерігається негативна тенденція до зростання обсягу непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк».

3. Аналіз ключових показників якості кредитного портфеля свідчить, що більшість коефіцієнтів, які дають інформацію стосовно ризиковості кредитної діяльності, а саме: коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі, коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі, коефіцієнт кредитної активності демонструють тенденцію до зменшення, що свідчить про неефективність використання залучених банком коштів, проте коефіцієнт кредитної активності вказує на те, що банк намагається диверсифікувати свою діяльність. Зменшення значення процентної маржі починаючи. сигналізує про можливу загрозу банкрутства.

4. Світова практика управління якістю кредитного портфеля банку показала, що У США і Західній Європі при кредитуванні широко використовують скоринг. Кредитний скоринг — технологія, що використовується кредитно-фінансовими установами, для визначення та оцінки платоспроможності клієнтів. У Польщі використовують спеціальні методи забезпечення погашення кредитів їхніми позичальниками. Зарубіжні банки також враховують той факт, що започаткований бізнес на перших порах має незначні прибутки, тому вони йдуть на зниження першого внеску інколи навіть до 0%, нерідко одночасно піднімаючи процентну ставку за кредит.

5. Проаналізувавши показники якості кредитного портфеля у 2019 році, були наведені пропозиції, щодо їх покращення: врахувавши світовий досвід, було запропоновано удосконалити та застосувати скоринг-модель, як метод для підвищення ефективності управління якістю кредитного портфеля банку, та мінімізації кредитного ризику, задля збільшення дохідності від кредитних

операцій АТ «Ощадбанк». Також рекомендовано приділяти увагу плануванню, оскільки раціонально спланований кредитний портфель є однією з умов ефективної роботи банку. Також було запропоновано методику покращення якості кредитного портфеля, за рахунок підвищення дохідності кредитів, наданих фізичним особам. Пропонуємо формувати оптимальний кредитний портфель, обмеживши рівень ризиковості на рівні 15 % та формувати кредитний портфель з таких кредитів, які б забезпечили високий рівень дохідності за прийняттого рівня ризику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугель Ю. Поняття кредитного портфеля комерційного банку та необхідність ефективного управління ним. *Світ фінансів*. 2011. №2. С. 98–107.
2. Бурласенко Т.І. Особливості управління кредитним портфелем банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №14. С. 744-748
3. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: навчальний посібник. Київ. Знання, 2008, 463 с.
4. Герасимович А. М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: підручник . Київ: КНЕУ. 2004. 598 с.
5. Гергель А. Напрями аналізу якості кредитного портфеля банку. *Управління розвитком*. 2014.С. 92–94.
6. Зубрійчук О.Ю., Литвинчук І.В. Світовий досвід управління кредитним ризиком. *Житомирський державний технологічний університет*. URL:<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/560.pdf>
7. Корват О.В., Бородін С.В. Ризик-менеджмент в управлінні кредитним портфелем банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. №25. С. 689-694.
8. Манжос С. Б., Клименко Ю. С. Управління якістю кредитного портфеля банку в умовах посткризового розвитку економіки. *Економіка і регіон*. 2012. №5. С. 105–109.
9. Масалигіна В. В. А. А. Деркач. Теоретико-методологічні підходи до управління кредитним портфелем комерційного банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2016. №56. С. 145–151.
10. Нечаєва І.А. Теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля. *Бізнес інформ*. 2011. № 6. С. 115- 118.
11. Ніколаєнко Ю.В. Світовий досвід та сучасні тенденції у галузі управління кредитним ризиком. *Ефективна економіка*. №11. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_53

12. Окрема фінансова звітність АТ «Ощадбанк» 2014-2019 рр. URL: https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/202007/SSBU_19_Separate%20FS_UKR.pdf

13. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3>

14. Оптимізація ризиків банківської діяльності: методичні рекомендації: Харківський національний університет імені Семена Кузнеця. 2016. №12.

15. Офіційний сайт НБУ. Наглядова статистика URL: <https://bank.gov.ua/>

16. Петрушенко Я. Р. Управління кредитним ризиком як запорука безпеки кредитної діяльності банку. *Електронне фахове видання Ефективна економіка*. 2018. № 6. http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2018/154.pdf

17. Постебі Л.І. Моніторинг кредитних операцій комерційного банку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. № 7. С. 327-334.

18. Прийдун Л. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків. *Українська наука: минуле сучасне, майбутнє*. №16. 2011. С. 201-209.

19. Про внесення зміни до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України від 20.06.2018. №67. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_20062018_67

20. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України від 20.06.2016. №351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

21. Рац О.М. Дослідження впливу якості кредитного портфелю на ефективність кредитної діяльності банку як складова моніторингу кредитного ризику. *Technology audit and production reserves*. 2015. №21. С. 41-45.

22. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції та особливості кредитної політики комерційних банків. *Проблеми розвитку фінансово-кредитної політики комерційних банків*. 2013. №17. С. 171-174.
23. Розподіл кредитів, наданих фізичним та юридичним особам у національній та іноземній валютах. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision>
24. Сабліна Н.В., Кривеженко В.В. Аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду здійснення кредитних операцій банку. *Бізнес інформ*. №7. 2012. С. 136-138.
25. Степаненко К.Р. Особливості формування кредитного портфеля банку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. №7. С. 111-114.
26. Табенська Ю. В. Аналіз та оцінка якості кредитного портфеля банку. *Молодий вчений*. 2018. № 8. С. 397-399.
27. Тисячна Ю.С. Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля. *Проблеми економіки*. 2014. №1. С. 278-283.
28. Тисячна Ю. С. Особливості оцінювання якості кредитного портфеля. *Економіка в умовах сталого розвитку: контекст підприємств, регіонів, країн*. 2013. С. 247-249.
29. Труш І.Є. Сучасні методи управління ризиками банківського кредитування та їх мінімізація. *Економічний форум*. 2014. №1. С. 229-235.
30. Щербатих Д.В. Сучасні методи стрес-тестування банківської системи України. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. с. 1210-1218 .
31. Моделювання банківської діяльності: економічний університет ім. Г.В. Плеханова ; уклад. А.Ф. Грибов, 2016, 103 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники оцінювання якості кредитного портфеля банку

Показник	Формула для розрахунку та оптимальне значення
Показники ризику	
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом	Власний капітал/Кредитний портфель.
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	Сформований резерв/ Кредитний портфель
Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі	Власний капітал/ Зобов'язання
Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі	Кредитний портфель/ Кошти клієнтів
Коефіцієнт кредитної активності	Кредитний портфель/ Активи
Показники доходності	
Коефіцієнт доходності кредитних операцій	Процентний доход/Кредитний портфель
Частка процентних доходів	Процентний доход/Доходи. Оптимальне значення>1
Маржа процентного прибутку	Кредитний портфель/ Активи, 4,5%

Значення валютних курсів в Україні у 2018-2020 рр.

Валюта	2020	2019	2018
1 Долар США	24,12	27,68	28,06
1 Євро	26,79	31,31	33, 53

Структура планового кредитного портфеля у розрізі кредитних продуктів за різними сценаріями

Таблиця В.1

Структура планового кредитного портфеля з максимальною дохідністю

Кредитний продукт	Нові кредити, грн	Обсяг кредитів з урахування поточного портфеля, грн	Частка нових кредитів, од	Частка кредитів в цілому, од
кредит на нове авто	5562000	9505000	0,43	0,73
зелена енергія	920000	2736000	0,07	0,21
кредит «кешем»	271000	749000	0,02	0,06
всього	6753000	12990000	0,520	1

Таблиця В.2

Структура планового кредитного портфеля з обмеженням у ризиковості в 15%

Кредитний продукт	Нові кредити, грн	Обсяг кредитів з урахування поточного портфеля, грн	Частка нових кредитів, од	Частка кредитів в цілому, од
кредит на нове авто	5659000	9602000	0,44	0,75
зелена енергія	799000	2615000	0,06	0,20
кредит «кешем»	147000	625000	0,01	0,05
всього	6605000	12842000	0,514	1,00

Порівняння ключових показників якості планового кредитного портфеля за різними сценаріями

Назва показника	Критерій максимізації дохідності		Критерій з обмеженням рівня ризику 15 %	
	грн	%	грн	%
Обсяг кредитного портфеля	12990000,00	100	12842000,00	100
Очікувана дохідність	3533405,40	27,20	2689750,40	20,94
Очікувані втрати	2185742,61	16,83	1765613,25	13,75

**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»
(раніше – публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»)**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ
(у тисячах гривень)**

Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2019 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2018 року	
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	5	15 435 059	16 683 325
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	5	3 623 155	2 661 660
Процентні витрати	5	(13 566 574)	(13 894 739)
Чистий процентний дохід		5 491 640	5 450 246
Розформування резерву під очікувані кредитні збитки та збитки від модифікації за активами, за якими нараховуються проценти		186 644	1 127 366
<i>у тому числі розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти</i>	6	82 635	3 394 315
Чистий процентний дохід після розформування резерву під очікувані кредитні збитки та збитки від модифікації за активами, за якими нараховуються проценти		5 678 284	6 577 612
Комісійні доходи	7	6 438 711	5 236 359
Комісійні витрати	7	(2 235 702)	(1 771 336)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою	8	3 454 825	865 126
Чистий збиток від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	10	(3 649 396)	(2 410 823)
Розформування/(формування) резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями	6	82 961	(168 162)
Формування резерву під збитки від знецінення нефінансових активів	6	(41 660)	(38 708)
Чистий інший дохід	29	336 160	300 915
Чистий непроцентний дохід		4 385 899	2 013 371
Операційні доходи		10 064 183	8 590 983
Операційні витрати	9	(9 809 993)	(8 558 212)
Прибуток до оподаткування		254 190	32 771
Відшкодування з податку на прибуток	11	969	129 468
Чистий прибуток за рік		255 159	162 239

Примітки на сторінках 8-112 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОСАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»
(раніше – публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»)**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року
Активи			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	13	36 692 395	10 600 815
Кошти в банках	14	20 155 539	10 910 047
Кредити, надані клієнтам	15	65 168 344	67 543 176
Інвестиції	16	113 616 183	116 590 238
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	18	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	17	809 070	796 869
Основні засоби та нематеріальні активи	19	9 947 977	8 953 527
Передплата з податку на прибуток		270 256	267 324
Інші активи	20	2 416 557	2 065 173
Всього активів		249 101 121	217 751 969
Зобов'язання і власний капітал			
Зобов'язання:			
Кошти банків	21	58 040	54 074
Рахунки клієнтів	22	202 143 040	154 016 454
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	23	18 303 243	34 496 675
Інші запозичені кошти	24	4 430 083	6 618 734
Інші зобов'язання	25	1 782 373	1 013 391
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	369 794	130 137
Субординований борг	26	2 462 640	2 879 790
Всього зобов'язань		229 549 213	199 209 255
Власний капітал:			
Акціонерний капітал	27	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 817 194	1 821 887
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 018 205	215 554
Непокритий збиток		(33 008 471)	(33 219 707)
Всього власного капіталу		19 551 908	18 542 714
Всього зобов'язань і власного капіталу		249 101 121	217 751 969

Від імені Правління:

А.Г. Пишний
Голова Правління

15 травня 2020 року

Г.С. Костенко
Головний бухгалтер

15 травня 2020 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8-112 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2017 року	31 грудня 2016 року
АКТИВИ:			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	13	12 228 420	10 438 941
Кошти в банках	14, 30	17 028 838	31 150 549
Фінансові інструменти, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибуток або збиток	15, 30	21 767 424	17 148 763
Кредити, надані клієнтам	16	74 502 538	65 946 584
Інвестиції, наявні для продажу	17, 30	72 901 636	65 009 361
Інвестиції, що відображаються за амортизованою вартістю	18, 30	25 202 757	12 640 713
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	19, 30	24 800	24 800
Основні засоби та нематеріальні активи	20	7 614 578	6 535 809
Передплата з податку на прибуток		294 694	271 521
Інші активи	21	2 276 811	1 440 173
ВСЬОГО АКТИВІВ		233 842 496	210 607 214
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:			
Кошти банків	22, 30	6 435 248	4 639 317
Рахунки клієнтів	23, 30	150 151 178	145 586 238
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	24, 30	34 548 265	33 418 838
Інші запозичені кошти	25	7 299 686	7 039 869
Інші зобов'язання	26, 30	719 458	1 001 614
Субординований борг	27, 30	2 903 463	2 807 088
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	533 569	374 063
Всього зобов'язань		202 590 867	194 867 027
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
Акціонерний капітал	28	49 724 980	35 108 980
Резерв переоцінки будівель		1 822 086	1 820 998
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу		725 456	576 751
Непокритий збиток		(21 020 893)	(21 766 542)
Всього власного капіталу		31 251 629	15 740 187
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		233 842 496	210 607 214

Від імені Правління:

А. Г. Пишний
Голова Правління

18 квітня 2018 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-96 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Г. С. Костенко
Головний бухгалтер

18 квітня 2018 року

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ
(у тисячах гривень,
за винятком прибутку на акцію, зазначеного в гривнях)**

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2016 року
Процентні доходи	5, 30	19 740 677	19 488 683
Процентні витрати	5, 30	(14 228 173)	(13 608 785)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ДО ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ		5 512 504	5 879 898
Формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	6, 30	(1 934 665)	(3 202 752)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД		3 577 839	2 677 146
Комісійні доходи	7, 30	4 001 099	2 912 483
Комісійні витрати	7, 30	(1 305 079)	(787 641)
Чистий збиток від операцій з іноземною валютою	8	(451 777)	(3 601 732)
Чистий прибуток від реалізації інвестицій, наявних для продажу	30	13	3 245
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки або збитки	10, 30	1 155 657	3 676 053
Розформування резерву на покриття збитків за іншими операціями	6	530 170	1 065 068
Чисті інші доходи	30	180 662	94 726
ЧИСТИЙ НЕПРОЦЕНТНИЙ ПРИБУТОК		4 110 745	3 362 202
ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ	9, 30	(7 130 040)	(5 576 255)
ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ		558 544	463 093
(Витрати)/ відшкодування з податку на прибуток	11	(21)	992
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ЗА РІК		558 523	464 085
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		1 400	811 723
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, наявних для продажу		148 718	1 380 033
Рекласифікація переоцінки інвестицій, наявних для продажу, що були реалізовані протягом року		(13)	(3 245)
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД		150 105	2 188 511
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА РІК		708 628	2 652 596

Від імені Правління:

А. Г. Пишний
Голова Правління

18 квітня 2018 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-96 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Г. С. Костенко
Головний бухгалтер

18 квітня 2018 року

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2015 РОКУ
(у тисячах гривень,
за винятком прибутку на акцію, зазначеного в гривнях)**

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2015 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2014 року
Процентні доходи	5, 30	18 390 444	13 697 251
Процентні витрати	5, 30	(12 499 913)	(8 387 280)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ДО ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ		5 890 531	5 309 971
Формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	6, 30	(15 734 914)	(9 662 360)
ЧИСТІ ПРОЦЕНТНІ ВИТРАТИ		(9 844 383)	(4 352 389)
Комісійні доходи	7, 30	2 131 468	1 589 980
Комісійні витрати	7, 30	(497 312)	(330 217)
Чистий збиток від операцій з іноземною валютою	8	(4 867 632)	(3 330 760)
Чистий прибуток від інвестицій, наявних для продажу		382	176 852
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки або збитки	10	6 351 993	168 148
Формування резерву на покриття збитків від знецінення за іншими операціями	6	(1 422 906)	(27 543)
Інший дохід		121 121	221 303
ЧИСТІ НЕПРОЦЕНТНІ ДОХОДИ/ (ВИТРАТИ)		1 817 114	(1 532 237)
ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ	9, 30	(4 245 809)	(4 229 947)
ЗБИТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ		(12 273 078)	(10 114 573)
Відшкодування з податку на прибуток	11	-	99 005
ЗБИТОК ЗА РІК		(12 273 078)	(10 015 568)
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД(ЗБИТОК):			
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Зменшення резерву переоцінки майна за знеціненими активами, за вирахованням ефекту відстроченого податку на прибуток		(41 633)	(90 968)
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, наявних для продажу		441 949	(1 241 604)
Рекласифікація переоцінки інвестицій, наявних для продажу, що були реалізовані протягом року		(382)	591 815
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД(ЗБИТОК) ЗА РІК		399 934	(740 757)
ВСЬОГО СУКУПНОГО ЗБИТКУ ЗА РІК		(11 873 144)	(10 756 325)
ЗБИТОК НА АКЦІЮ			
Середньозважена кількість звичайних акцій для розрахунку базисного та розбавленого прибутку на акцію	12	25 777	16 518
Базисний та розбавлений збиток на акцію (в гривнях)	12	(476 125)	(606 343)

Від імені Правління:

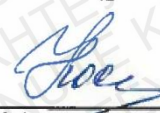

А. Г. Пилишний
Голова Правління

31 березня 2016 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 9-100 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Г. С. Костенко
Головний бухгалтер

31 березня 2016 року

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2015 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2015 року	31 грудня 2014 року
АКТИВИ:			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	13, 30	5 632 365	4 532 863
Кошти в банках	14, 30	17 775 189	7 985 265
Фінансові інструменти, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибуток або збиток	15, 30	10 095 933	4 252 179
Кредити, надані клієнтам	16, 30	65 462 189	70 236 315
Інвестиції, наявні для продажу	17, 30	47 441 862	26 561 770
Інвестиції, утримувані до погашення	18, 30	7 195 975	6 890 726
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	19, 30	24 800	24 800
Основні засоби та нематеріальні активи	20	3 945 327	3 374 366
Передплата з податку на прибуток	11	299 817	303 058
Відстрочені активи з податку на прибуток	11	80 672	80 180
Інші активи	21	1 178 882	300 235
ВСЬОГО АКТИВІВ		159 133 011	124 541 757
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:			
Кошти банків	22, 30	16 557 088	22 176 386
Рахунки клієнтів	23, 30	94 269 726	56 265 913
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	24, 30	29 498 132	19 339 635
Інші запозичені кошти	25, 30	7 200 519	5 451 113
Інші зобов'язання	26, 30	1 731 009	438 433
Субординований борг	27	2 536 133	1 656 729
Всього зобов'язань		151 792 607	105 328 209
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
Акціонерний капітал	28	30 153 460	30 153 460
Резерв переоцінки будівель		1 193 252	1 237 084
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу (Непокритий збиток)/нерозподілений прибуток		(800 037) (23 206 271)	(1 241 604) (10 935 392)
Всього власного капіталу		7 340 404	19 213 548
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		159 133 011	124 541 757

Від імені Правління:

А. Г. Ришчій
Голова Правління

31 березня 2016 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 9-100 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Г. С. Костенко
Головний бухгалтер

31 березня 2016 року

Київський національний торговельно-економічний університетФакультет Фінансів та обліку Кафедра Банківської справиОсвітній ступінь МагістрСпеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»Спеціалізація Банківська справа**Затверджую**

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ 201_ р.

Завдання**на випускн кваліфікаційну роботу (проект) студентові**Табачук Аліні Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Управління якістю кредитного портфеля банкуЗатверджена наказом ректора від « 13 » грудня 2019 р. № 4305

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту)

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту) Дослідження сучасного стану управління якістю кредитного портфеля та розробка шляхів щодо його покращенняОб'єкт дослідження Процес управління якістю кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»Предмет дослідження Методичні засади управління якістю кредитного портфеля банку

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускню кваліфікаційну роботу присвячено розкриттю теоретичних та методичних питань управління якістю кредитного портфеля банку.

У випускній кваліфікаційній роботі студенткою розкрито теоретичні засади управління якістю кредитного портфеля банку; проведено аналіз динаміки та структури кредитного портфеля АТ «Ощадбанк», а також розраховано ряд показників з оцінки його якості у 2014-2019 рр.

Досліджено світову практику управління якістю кредитного портфеля. Розкрито методики оцінювання кредитного ризику англійськими та американськими банками.

Надано пропозиції щодо покращення якості кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» на основі аналізу його поточної кредитної діяльності, а також розкрито ключові засади забезпечення ефективності його управління.

Висновки, викладені в роботі, обґрунтовані шляхом проведення відповідних теоретичних узагальнень, аналізу ряду теоретичних та практичних положень і відповідних розрахунків, що проілюстровано значною кількістю таблиць та рисунків.

До недоліків роботи слід віднести відсутність розкриття методики оцінювання якості кредитного портфеля АТ «Ощадбанку».

У цілому випускна кваліфікаційна робота Табачук А.О. відповідає вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, ґрунтується на проведенні власних досліджень з використанням публічної звітності та інших матеріалів банку і заслуговує позитивної оцінки. Рекомендації, зазначені в випускній кваліфікаційній роботі можуть бути використані в практичній діяльності банку.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента _____
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми) _____
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 201 _____ р.

ВІДГУК

на випускн у кваліфікаційну роботу студентки Київського національного торговельно-економічного університету 2 курсу 3мз групи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціалізації «Банківська справа» Табачук А.О. на тему «Управління якістю кредитного портфеля банку».

Випускн у кваліфікаційну роботу присвячено дослідженню теоретичних та практичних аспектів управління якістю кредитного портфеля банку.

У випускній кваліфікаційній роботі було розкрито теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля банку. Наведено методи та підходи до оцінки якості кредитного портфеля. Студенткою також було досліджено вплив факторів ризиковість кредитного портфеля в розрізі управління якістю кредитного портфеля банку.

Дослідження якості кредитного портфеля, здійснене за матеріалами АТ «Ощадбанк» за 2014-2019 рр., на основі якого були наведені пропозиції, щодо удосконалення управління ним.

В роботі здійснено дослідження світового досвіду удосконалення процесу управління якістю кредитного портфеля банку.

Висновки, викладені в роботі, обґрунтовані шляхом проведення відповідних розрахунків та узагальнень і проілюстровані значною кількістю таблиць та рисунків.

До недоліків роботи слід віднести недостатнє розкриття аспектів оцінювання кредитоспроможності суб'єктів господарювання.

У цілому випускна кваліфікаційна робота Табачук А.О. відповідає вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, ґрунтується на проведенні власних досліджень з використанням публічної звітності та інших матеріалів банку і заслуговує позитивної оцінки. Рекомендації, зазначені в випускній кваліфікаційній роботі можуть бути використані в практичній діяльності банку.

Маркуц Юлія Ігорівна

вт 01.12.2020 10:45

Кому: Беяню Лідія Леонідівна

Випускна кваліфікаційна робота

Табачук А.О.

на тему: «Управління якістю кредитного портфеля банку»,

студентки 2 курсу, 3м групи

заочної форми навчання за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

рекомендується до захисту в ЕК

Рецензент,

к.е.н., доцент кафедри

фінансів КНТЕУ

Ю.І. Маркуц

Рецензія

на випускню кваліфікаційну роботу
студентки Київського національного торговельно-економічного університету
2 курсу 3мз групи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»
Табачук Аліни Олександрівни
на тему «Управління якістю кредитного портфеля банку»

Випускню кваліфікаційну роботу присвячено дослідженню теоретичних та практичних аспектів аналізу і управління якістю кредитного портфеля банку з урахуванням вітчизняного і світового досвіду.

У випускній кваліфікаційній роботі розкрито економічну сутність поняття якості кредитного портфеля банку. Наведено методи та підходи до оцінки за різними критеріями. Особливо розглянуто оцінку якості кредитного портфеля з погляду ризику та дохідності кредитних операцій.

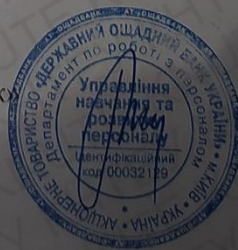
З урахуванням досвіду проведення аналізу і управління у АТ«Ощадбанк» розкрито, які з секторів економіки кредитуються найбільше, а які не мають значного впливу на якість кредитного портфеля та яких суб'єктів господарювання банк переважно кредитує. Виявлено рівень частки непрацюючих кредитів в розрізі якості кредитного портфеля банку. На основі проведеного дослідження банку запропоновано напрями удосконалення кредитного портфеля банку.

Висновки, викладені в роботі, обґрунтовані шляхом проведення відповідних розрахунків та узагальнень і проілюстровані значною кількістю таблиць та рисунків.

До недоліків роботи слід віднести недостатнє розкриття аспектів оцінювання якості кредитного портфеля методом статистичних рішень.

У цілому випускня кваліфікаційна робота Табачук А.О. відповідає вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, ґрунтується на проведенні власних досліджень з використанням публічної звітності та інших матеріалів банку і заслуговує високої позитивної оцінки. Рекомендації, зазначені в випускній кваліфікаційній роботі можуть бути використані в практичній діяльності банку.

Т.в.о.директора департаменту
по роботі з персоналом АТ «Ощадбанк»

І.В.Маковсева

Проверить уникальность

Игнорировать домены:

Редактор

Адрес: http://

Страница

Текст(123143):

Управління якістю кредитного портфеля банку
Студентки 2 курсу 3мз групи спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" спеціалізації "Банківська справа"
Табачук
Аліни Олександрівни Науковий керівник
канд. екон. наук

Журнал:

Автопрокрутка

Очистить журнал

- [1:44:30] Go **Найдено 1% совпадений** по адресу: https://smida.gov.ua/db/feed/showform/bank_new/43603
- [1:44:30] Go **Найдено 1% совпадений** по адресу: https://www.smida.gov.ua/db/feed/showform/bank_new/9336
- [1:45:10] **Ві** **Найдено 1% совпадений** по адресу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/>
- [1:45:12] Тип проверки: *Стандартная* (Поисковики = Go,Bi,Yah)
- [1:45:12] Настройки: Число слов в шингле = 5
- [1:45:12] **Уникальность текста 86%** (Проигнорировано подстановок: 0%)

Готово

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ

ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ на тему: **Управління якістю кредитного портфеля банку**

Студентки 2 курсу Змз групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та
страхування»
спеціалізації «Банківська
справа»

Табачук Аліни
Олександрівни

Науковий керівник
канд. екон. наук,

Беянюк Лідія
Леонідівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (31 найменування) та 11 додатків. Повний обсяг роботи становить 64 сторінки, у т.ч. список використаних джерел – 3 сторінки, додатки – 9 сторінок. Робота містить 21 таблицю, 5 рисунків.

Публікації. За результатами виконання випускної кваліфікаційної роботи опубліковано 1 статтю: «Теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля банку» // «Бізнес-процеси у кредитно-фінансових установах»: Зб. наук. ст. студ. денної та заочної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. – Київ: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2020. – 426 с.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У Вступі обґрунтовано актуальність теми наукового дослідження, визначено мету та завдання, наведено дані про об'єкт та предмет дослідження.

У першому розділі «основи управління якістю кредитного портфеля банку» розкрито сутність якості кредитного портфеля банку та основні етапи управління, розглянуто методи та підходи до управління якістю кредитного портфеля банку, та основні фактори впливу на нього.

У другому розділі «Оцінка якості кредитного портфеля банку» здійснено оцінку якості кредитного портфеля з погляду ризику та дохідності, проведено аналіз проблемних кредитів, частки кредитів в загальних активах, та пріоритетних напрямків кредитування на прикладі АТ «Ощадбанк».

У третьому розділі «Напрями удосконалення управління якістю кредитного портфеля банку» визначено шляхи покращення якості кредитного портфеля за допомогою удосконалення систем кредитного скорингу, а також фінансового планування, як інструменту управління якістю кредитного портфеля.

Управління якістю кредитного портфеля банку – це організація збалансованої структури кредитного портфеля, з визначеним допустимим рівнем ризику, яка гарантує достатній рівень ліквідності та максимальний рівень дохідності банку. Управління якістю кредитного портфеля, повинно зосереджуватись на забезпеченні оптимальної його структури, тобто забезпечити збалансований рівень ризику і доходу від кредитних операцій.

Кредитний портфель в загальній структурі активів банку займає чільне місце, його частка становить майже четверту частину всіх активів банку, тобто від якості управління кредитним портфелем залежить його дохідність. Пріоритетними галузями кредитування банк для себе визначив такі галузі: енергетика, будівництво і нерухомість, нафтогазова та хімічна промисловість. Проаналізувавши кредити, надані фізичним особам, можна спостерігати, що головною статтею надходжень є кредити надані з використанням платіжних карток. Кредитний портфель у розрізі валюти АТ «Ощадбанк» демонструє, що кредити видані в національній валюті мають тенденцію до зменшення, кредити видані в іноземній валюті, залишились приблизно на одному рівні, враховуючи середній доларовий курс. Аналізуючи кредити видані фіз. і юр. особам в динаміці видно, що на якісну структуру кредитного портфеля банку значно впливає діяльність з кредитування юридичних осіб. Аналіз динаміки сформованих резервів під знецінення кредитів юридичних та фізичних осіб у 2018 р. досягла максимального значення 69 186 756 грн, тобто сума, необхідна для погашення поточних зобов'язань є досить великою, і свідчить про ризиковість кредитної діяльності. Динаміка непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк», демонструє, що частка непрацюючих кредитів є вкрай високою і на кінець 2019 р. становить 67,3% відповідно рівень покриття їх резервами постійно зростає. Аналіз групи показників ризику кредитного портфеля, свідчить про неефективне використання залучених ресурсів, в кредитній діяльності, про підвищення ризиковості кредитних операцій банку, банк проводить досить небезпечну з погляду ризикованості кредитних операцій політику, проте коефіцієнт кредитної активності, свідчить про більшу диверсифікацію діяльності банку з кожним роком. Аналіз групи показників дохідності кредитного портфеля, вказує на те, що кредитні операції є основним напрямком отримання доходів.

Найефективнішими пропозиціями покращення управління якістю кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» є застосування фінансового планування кредитного портфеля. Застосувавши досвід США та Західної Європи, ми пропонуємо, певну систему покращення ризиковості кредитної діяльності коли при видачі кредитів застосовується скоринг – удосконаленні моделі. Також вважаємо ефективною методику для прийняття рішення, щодо схвалення кредитної угоди, шляхом обмеження рівня ризику, або відбір кредитів з максимальною дохідністю, що в порівнянні буде надавати змогу формувати якісний кредитний портфель, з високим рівнем дохідності та прийнятним рівнем ризику кредитного портфеля банку.

АНОТАЦІЯ

Табачук А.О. «Управління якістю кредитного портфеля (за матеріалами АТ «Ощадбанк», м. Київ)». – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціалізацією «Банківська справа». – Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2020.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено теоретичним, методичним і практичним засадам управління якістю кредитного портфеля банку. Представлена робота дозволяє дослідити якість кредитного портфеля, оцінити найбільш ефективні методи управління якістю кредитного портфеля, а також визначити напрями удосконалення управління якістю кредитного портфеля.

Ключові слова: якість кредитного портфеля, кредити, ризик, дохідність, коефіцієнтний аналіз, планування, скоринг.

ABSTRACT

A. O. Tabachuk «Manage the quality of bank loan portfolio» (based on the data of SP «Oschadbank», Kiev). - Manuscript.

Final qualifying paper of 072 «Banking» speciality. - Kiev National Trade-Economics University. - Kiev, 2020.

The final qualification paper is devoted to the theoretical, methodological and practical principles of manage the quality of bank loan portfolio. The presented work allows investigating the quality of bank loan portfolio, evaluating the most effective methods of the quality of bank loan portfolio and optimizing the methods of manage the quality of bank loan portfolio

Key words: quality of bank loan portfolio, credit, risk, yield, coefficient analysis, planning.